

A BÁNDI NÉMET NEMZETISÉGI ÓVODA ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Készült: 1998.

Módosítva: 2004.

Módosítva: 2010.

Módosítva: 2013.

Készítette: Görögné Pichner Bernadett



A Bándi Német Nemzetiségi Óvoda helyi pedagógiai programjának 2013. évi módosítását az Óvodai nevelés országos alapprogramjában, 2012-ben /363/2012.(XII. 17.) *Kormányrendelet/* megfogalmazott változtatások indokolják.

Az Alapprogram jelenlegi módosítása „elsősorban az óvodai nevelőmunkában annak a tevékenységközpontú szemléletnek a megerősítése, amely támogatja a gyermek egészséges fejlődését, hátrányainak csökkentését, tehetségének kibontakoztatását és az egyéni adottságaira is figyelemmel azoknak a képességeknek a folyamatos kialakulását, amelyek segítik őt az iskolai életre való felkészülésben”. *(Paszkosz Andrea, vezető főtanácsos, EMMI)*

Ezúttal az óvoda hátrány csökkentő szerepe kerül előtérbe, mely a következő nevelési évtől (2013/14) kiegészül a 3 éves kortól kötelező óvodáztatással. Ez utóbbi alól felmentés adható - a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva – abban az esetben, ha optimális fejlődése és szocializációja biztosított.

A tartalmi módosítás alapvetően az „**esély – érzelem – közösség – erkölcs – mozgás**” fogalmi köré csoportosíthatók.

A helyi pedagógiai programunk újragondolása elsősorban az *Alapprogram* megváltozott hangsúlyait figyelembe véve történt. A *nemzetiség óvodai nevelésének* napokban megjelent *irányelve* /17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet/ mellett a magyarországi német oktatási rendszer *Gyökereket és szárnyakat!* címmel megfogalmazott irányelveit és fejlesztési tervét használtuk fel arra, hogy felmérjük, megfelel-e pedagógiai programunk, nevelőmunkánk gyakorlata a követelményeknek.

Bánd, 2013-03-16



Bevezető – 1998, 2004.

Magyarországon az óvodai nevelés majd 10 éve folyamatos változáson megy keresztül. Nevelőtestületünk közös vonása, hogy a változások korában élte meg óvodai gyakorlatának kezdeti éveit. Érezhettük, hogy a megnövekvő óvónői szabadság megnyitja számunkra az alkotás lehetőségét, az önálló elképzelések megvalósítását, de ezzel együtt növekedett szakmai felelősségünk a ránk bízott gyermekekkel és önmagunkkal szemben.

Helyi Óvodai Nevelési Programunkkal igyekszünk bemutatni, hogy kellő felelősséggel végezzük óvodai hivatásunkat.

Német nemzetiségi óvodák számára ez idáig nem készült minősített nevelési program. Helyi programunk elkészültekor még nem állt rendelkezésünkre Nemzetiségi Óvodai Alaprogram, csupán a Tervezet. Így kollektívánk elsősorban a meglévő szakirodalmakra, tapasztalataira, elméleti ismereteire támaszkodhatott.

Szakemberek gyakran vitáznak azon, vajon hány éves korban célszerű megkezdeni a gyermekekkel az idegen nyelv elsajátítását. Ismerjük az óvodáskori nyelvtanulás mellett és ellen szóló érveket. Gyakran tapasztalhatjuk és halljuk, hogy félreértésre ad okot a mi - és a hozzánk hasonlóan nemzetiségi nevelést felvállaló óvodák nyelvi nevelő tevékenysége. Ezért hangsúlyoznunk kell: Óvodánkban a gyermekek elsősorban nem idegen nyelvet sajátítanak el, hanem szüleink és nagyszüleink feledésbe merülő múltját kívánjuk életben tartani.

Ajánljuk programunkat minden kisgyermeket nevelő családnak, aki érzelmeiben kötődik lakóhelyéhez és múltjához, s akiknek fontos gyermeke jövője. Hiszen nem teszünk egyebet, mint hogy „megmutatjuk számukra a világot olyannak amilyen, minden kényszer nélkül.”

Bevezető – 2010.

Helyi pedagógiai programunk felülvizsgálatát, módosítását az Óvodai nevelés országos alapprogramjának (Alaprogram) felülvizsgálata és módosítása indokolja. Programunk átdolgozása során figyelembe vettük, hogy mindazok a társadalmi változások, amelyek az Alaprogram módosítását szükségessé tették valamilyen módon közvetlen környezetünkben is megjelenhetnek az elkövetkező években.

*Magunk is tapasztaljuk, hogy megváltoztak, és változóban vannak a gyermeknevelés **családi körülményei**. A családok szerkezete, az együttélés viszonyai, a családokon belüli szerepváltozások érzékelhetik hatásukat az óvodai együttélés során. Most is előtérbe kell helyezniünk a családi nevelés fontosságát, figyelembe kell vennünk a családi kultúrát, a gyermekek otthonról hozott tapasztalatait és ismereteit. Az óvodai nevelést mindannyian a családi neveléssel együtt, annak kiegészítőjeként fogjuk fel. Az **esélyegyenlőség** érvényesítése érdekében a minden gyermeket megillető sajátos bánásmód, az integráció elősegítése és a befogadó (inkluzív) szemlélet kerül előtérbe.*

*Elkerülhetetlen, hogy időről időre találkozzunk olyan társadalmi és szülői elvárásokkal, melyek a gyermekek szükségleteivel nem igazolhatók. Sajnos gyakran kell szembenéznünk a gyermekek kognitív fejlesztését célzó igényekkel, melyek különfoglalkozások, nyelvórák, különböző oktatások, készség- és képességfejlesztő tevékenységek szervezésére irányulnak. Mások az óvoda értékét, az óvónők munkáját a minőségbiztosítás felmutatható eredményein kívánják lemérni. Mindez azt jelzi, hogy a játék jelentősége a társadalomban jelentősen veszített értékéből. Szükségesnek tartjuk, hogy a **szabad játéktevékenység** jelentősége óvodánkban ne sérüljön: A gyermekek életében elsődleges, hangsúlyos szerepet tulajdonítunk a megszakításoktól mentes, szabad játéktevékenységnek.*

Tartalomjegyzék

I. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, FELADATA, RENDSZERE, ELVEI	6.
1.1. Gyermekképünk	6.
1.2. Óvodánk sajátos arculata	7.
1.2.1. Szociálkultúrális környezetünk bemutatása	7.
1.2.2. Kiemelt fő feladataink	8.
1.2.3. Óvodánk szerkezetének bemutatása	9.
1.2.4. Óvodaképünk	9..
2.1. Óvodai nevelésünk célja	10.
2.2. Óvodai nevelésünk feladatai a személyiségfejlesztés területén	10.
2.2.1. Az egészséges életmódra nevelés	10.
2.2.2. Érzelmi nevelés óvodánkban	11.
2.2.3. Értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása	11.
2.2.4. Anyanyelvi nevelés	11.
2.2.5. Német nemzetiségi nevelés	12.
2.2.6. Közösségi és erkölcsi nevelés, szocializáció az óvodánkban	12.
2.3. Az iskolai alkalmasság	13.
3.1. Óvodai nevelésünk rendszere	14.
3.2. A rendszer elemeinek rövid felvázolása	16.
3.2.1. Az alapvető keretek	16.
3.2.2. A gyermek tevékenységi formái	17.
3.2.3. A fejlesztés tartalmi eszközei	18.
3.2.4. Óvodánk kapcsolatai	19.
4. Kiemelt nevelési elveink	20.
II. AZ ÓVODAI NEVELÉS TARTALMA	21.
II.1. A nevelési területek kidolgozása	21.
1.1 Anyanyelvi nevelés /német nemzetiségi nevelés	21.

1.2. Gondozás, egészséges életmódra nevelés	25.
1.3. Közösségi és erkölcsi nevelés, szocializáció	29.
1.4. A játék	31.
1.5. Munka az óvodában	35.
1.6. Környezet megismerésére nevelés - matematikai tapasztalatok	37.
1.7. Vizuális nevelés	40.
1.8. Irodalmi nevelés	43.
1.9. Zenei nevelés	44.
1.10. A testi nevelés	46.
II.2. Az óvoda egyéb foglalkozásai	48.
II.3. Az óvoda kapcsolatai	48.
3.1. Az óvoda és a család	48.
3.2. Az óvoda és a Herendi Általános Iskola és AMI kapcsolata	49.
3.3. Az óvoda és a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat kapcsolata	49.
II.4. Gyermekvédelem az óvodában	50.
III. A HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM FELTÉTELRENDSZERE	52.
1. A pedagógiai program személyi feltételei	52.
2. Az óvoda pedagógiai dokumentumai, a pedagógiai dokumentáció felépítése	53.
3. A pedagógiai programunk tárgyi szükségletei	53.
Irodalom	57.
1.számú melléklet	59.
2/1. számú melléklet	62.
2/2. számú melléklet	63.
Érvényességi rendelkezések	65.

I. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, FELADATA, RENDSZERE, ELVEI



1.1. Gyermekképünk

Az óvodai nevelésünk során igyekszünk megőrizni közösségünk értékeit. Szélsőségektől mentes alapértéket kívánunk képviselni, melyben a gyermekek életkorból fakadó szükségletei messzemenően érvényesülnek, ahol a ránk bízott apróságok igazi gyermekkort élhetnek meg, és szeretnek óvodába járni. Ennek érdekében végig kell gondolnunk, milyen gyermekeket is szeretnénk az óvodában nevelni.

Az óvodásgyermek a közösségben is legyen önmaga, az egyedi és megismételhetetlen. Személyisége harmonikusan bontakozzék.

Hisszük, hogy a megélt szeretet megsokszorozódik. Szeretnénk, ha megértéssel, türelemmel fogadnák a gyermekek társaik különbözőségét, a megszokottól eltérő tulajdonságát. Kívánatos, hogy a gyermekek óvodánkban előnyösen fejlődjenek, megtanuljanak problémát megoldani, érzelmileg egészségesek legyenek, törekedjenek önérvényesítésre, belső lehetőségeiket aknázzák ki - természetesen óvónői segítséggel. József Attila szavaival: „Ehess, ihass, ölelhess, alhass! A mindenséggel mérd magad!”

Óvodás évei alatt a gyermek váljon egyre önállóbbá, sajátítson el szokásokat és ismereteket, ugyanakkor legyen képes autonómiáját az ésszerű korlátokkal összehangolni. Iskolába lépésig jusson el az alkalmazkodás megfelelő szintjére. A gyermek legyen nyitott arra, hogy magába szívja óvodai környezete értékrendjét, életében a valós értékek váljanak dominánssá, szemben a fogyasztói társadalom túlkapásaival.

A „tévé- és dvd - mánia” helyett értelmes tevékenység, sok mozgás és véget érni nem akaró játszás töltse ki idejüket, s ne a reklámok, filmek bűvöletében fogalmazzák meg vágyaikat. A gyermekek vegyék át az egészséges életmódbeli, táplálkozási, tisztálkodási szokásokat. Legyenek fogékonyak a szépre, esztétikusra. Váljék igényükké környezetük, óvodai csoportjuk díszítése, óvása. Személyiségük elsősorban a pedagógiai programunkban felvázolt nevelési alapértékek mentén fejlődjön.

Az óvodás évek alatt ért hatások elkísérik a gyermekeket további életükben, és mi felelősek vagyunk értük - igyekezetünk szerint méltóak a feladatra.

„ In meine Hand ist es gegeben,
den Kindern eine Welt zu bau' n,
in der sie ganz geborgen leben,

in der sie frei auf sich vertrau' n."

/Ursula Bintig: Hoffnung/

1.2. Óvodánk sajátos arculata

I.2.1. Szociálkultúrális környezetünk bemutatása

Községünkben jelentős számban élnek német ajkúak. A helyi tájnyelv használata - néhány kivételtől eltekintve - ma már csak az idősebb generáció körében elterjedt. A faluban újabb családok letelepedése jellemző (építkezés, költözés). Vonzó a természeti környezet, a viszonylagos nyugalom, az infrastruktúra fejlettsége, a munkahelyek elérhetősége.

Óvodánkban a szülők átlagos életkora 36 év, családonként átlagosan 2 gyermeket nevelnek. Nagycsaládban az óvodások 38%-a él, ugyanakkor az óvodások 26%-a egyedüli gyerekként nevelkedik. Községünkben még előfordul a többgenerációs együttélés, a családok 17%-a nagyszülőkkel lakik együtt, ill. a közvetlen család, szülők, testvérek családjá közelében él. A tágabb család és a nagyszülők a gyermeknevelésben, a gyermekek óvodába szállításában, felügyeletében támaszt jelentenek a sokszor elfoglalt szülők számára. A gyermekek többsége teljes családban él, a gyermeküket egyedül nevelő anyák aránya 7%.

A szülők döntő többsége dolgozik, 22%-uk azonban munkanélküli. 1 családban munkanélküli mindkét szülő. A szülők foglalkozása általában a végzettségüknek megfelel. A felsőfokú végzettségű szülők aránya 49%, a középfokú végzettségűeké 19%, szakmunkásképzőt végzett 30%, általános iskolai végzettséggel a szülők 2%-a rendelkezik, alacsonyabb iskolai végzettségű nincs.

A családok életszínvonala, kultúráltsága megfelelő. Vannak nehéz anyagi körülmények között élő családok (35%), 55%-uk úgy érzi, anyagi helyzetük igényeiknek megfelel. Kultúráltságban elmaradott családokat nem tapasztalunk. Napi információikat a televízióból (65), újságból (80%), rádióból (60%) és az internetről (75%) szerzik, mások (15%) a napi kommunikációt (ismerősök, munkatársak) jelölték információforrásként. A német nyelvet 55%-uk beszéli, érti. Az egy háztartásban élő, németül értő nagyszülők aránya 70%. A családok 20%-a szokott német nyelvű adást hallgatni/nézni, ennél kevesebben németül olvasni.

A gyerekek mindegyike összkomfortos családi házban, lakásban lakik, átlag 3 szoba jut egy családra. A gyermekek 80%-a külön szobában alszik, 20% szobájában van tv.

Szabadidős tevékenységükről, érdeklődési körükről elmondható, hogy rendkívül színes, és széles skálán mozog. Ezek közé tartoznak: kerékpározás (90%) a kirándulás (85%), túrázás (45%), utazás (45%), uszoda- és könyvtárlátogatás (30-30%), múzeumba (20%), ill. színházba (15%) járnak, kertészkedés (10%), közös játék és séta (5-5%). A sportolást kevesen jelölték a család jellemző tevékenységének.

A szülők 30%-a nyilatkozott úgy, hogy kevés a szabadideje, 10%-uk esténként, 20%-uk délután, munka után, 65%-uk hétvégén tud családjá számára szabadidőt szakítani, átlag 3 órát, a hétvégét is beleértve.

A családok óvodával szembeni elvárásai közül kiemelkedik a közösségi nevelés (85%), az értelmi fejlesztés (70%), a változatos tevékenység és játéklehetőség (60%) érzelmi nevelés (40%), gondozás (35%), az identitás kialakítása (20%), a gyermek mozgásigényének kielégítése (15%) az iskolára történő felkészítés (10%). A fentiekén kívül az egyéni bánásmód és az odafigyelés, az önállóság kialakítása, az otthon kapott nevelés folytatása szerepel a szülők elvárásai között 2010-ben.

Az óvodai élet pozitívumai közül kiemelik a szülők a közösség szerepét, az óvoda, mint nevelési közeg légkörét. Megfogalmazták a szabályelsajátítás, az alkalmazkodás és a rendszeresség fontosságát. Kiemelték az ott végzett változatos tevékenységek, a játék, a nevelőmunka és a szervezett programok szerepét. Lehetőséget látnak a gyermek fejlődésére és a nyelvelsajátításra. Volt, aki a családok igényeinek és az egyéni igények figyelembe vételét, az iskolára felkészítést és a tanulást jelölte pozitívumként. Az óvodai élet hátrányaként ítélik, hogy a gyerekek gyakrabban lesznek betegek a közösségben, negatív szokást, beszédstílust is átvesznek egymástól, és kevesebbet tudnak a szabadban tartózkoni.

A szülők többsége fontosnak tartja és igényli a közös programokat az óvodával, és kiemelkedőnek ítélik az egyéni beszélgetés, tájékoztatás, kommunikáció szerepét.

1.2.2. Kiemelt fő feladataink

- Szociokulturális környezetünkből adódóan felvállaljuk a német nemzetiségi nyelvi nevelés feladatát, a nyelvi környezet mesterséges megteremtésével. Az eddig feltárt és még élő néphagyományok ápolása óvodai keretek között a nemzetiségi identitástudat kialakulását szolgálja. A német nyelv óvodai használata felkészíti a gyermekeket az anyanyelvtanulás iránti igény kialakítására, a német nyelv tanulására.

- Az óvoda természeti értékekben bővelkedő környezete (Séd patak, Miklós Pál - hegy, Esseghvár, tiszafás) az élő természet minél alaposabb megismerésére, környezettudatos

magatartás kialakítására, a tapasztalatok feladatrendszerbe történő beépítésére ad lehetőséget.

- A családok életmódjából fakadóan - a gyermekek alapvető megnyilvánulási módjára és fő tevékenységi formájára, a mozgásra és a játékra alapozva - az óvoda a mozgáskultúra fejlesztésére törekszik a gyermekek mozgásigényének kielégítése mellett.

1.2.3. Óvodánk szerkezetének bemutatása

Óvodánk jellemzően 1 vegyes életkorú csoporttal működik, azonban a mindenkori gyermeklétszámnak megfelelően, a fenntartó önkormányzat jóváhagyásával két csoporttal is működhet - két különböző, szomszédos épületben. Ebben az esetben a két csoport közös játszóudvart használ.

Csoportok	Maximális gyermeklétszám	Óvodapedagógusok száma	Dajkák száma	Segítők	Külső szakemberek
Fidó manó csop. (kis- középső csoport)	25 fő	1 +1 vezető	1	1 konyhai alkalmazott	logopédus védőnő gyermekvédelmi felelős
Süni csoport (közép-nagycsoport)	15 fő	1			

Az eredeti óvodaépületben működő Fidó manó csoport (Gruppe Fido) napi 10 órát tart nyitva. Magas gyermeklétszám esetén a Polgármesteri Hivatal épületében alakítunk ki óvodai csoportot: A Süni csoport férőhelye 15 gyermek. Ide kerülnek a nagycsoportos korúak, ill. a középső csoportos korúak közül az önállóságukban fejlettebb gyermekek. A Fidó csoport végzi a legkisebbek beszoktatását ill. a kis- és középső csoportos korú gyermekek nevelését. Alacsonyabb gyermeklétszám esetén a Süni csoportot tornaszobává alakítjuk át, amelyben akár 8 - 10 gyermek is tornázhat egyszerre.

Óvodánk ellátottsága jónak mondható, az épületek állaga folyamatos felújításra szorul. Az óvodakörnyezet rendezett és biztonságos. A óvoda felszereltsége jól megfelel programunk megvalósításához.

1.2.4. Óvodaképünk

Óvodánk esztétikus, biztonságos környezetével, szeretetteljes, elfogadó, családias, légkörével, elsősorban a szabad játék és mozgás sajátos eszközeivel készíti fel a gyermekeket az életre. A gyermekek és szülők kívánságát és elégedettségét mérlegelve, a

gyermekek érdekeit figyelembe véve alakítjuk mindennapjainkat, melyhez az itt dolgozók hivatástudata, a gyerekek és szülők tisztelete, egymás értékeinek megbecsülése párosul.

2.1. Óvodai nevelésünk célja

Óvodai nevelésünk célja az, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek 2 és fél ill. harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda funkciói: óvó - védő, szociális, nevelő - személyiségfejlesztő. Óvodánk célja, hogy az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően biztosítsa a helyi kisebbség nyelvének és a kultúrájának megismerését. Törekszik a kulturális hagyományok átörökítésére, az anyanyelvtanulás iránti igény kialakítására, valamint a migráns családok gyermekeinek interkulturális nevelése. Célunk, hogy az óvodáskor végére az egészségesen fejlődő gyermek iskolára alkalmassá váljon.

2.2. Óvodai nevelésünk feladatai a személyiségfejlesztés területén

Óvodai nevelésünk általános feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése:

- az egészséges életmódra nevelés
- érzelmi és erkölcsi nevelés
- értelmi fejlesztés
- anyanyelvi nevelés
- német nemzetiségi nevelés
- szocializáció területein.

2.2.1. Az egészséges életmódra nevelés

Az egészséges életvitel, a környezettudatos magatartás igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Óvodai nevelésünk feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

Ezen belül:

- gyermekeink gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- gyermekeink testi képességei fejlődésének segítése
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges, stressz mentes és biztonságos környezet biztosítása

2.2.2. Érzelmi és erkölcsi nevelés óvodánkban

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége. Személyiségében az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Szükséges, hogy már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermeket.

Fontos, hogy az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek valamint az óvodai alkalmazottak egymás közötti kapcsolatait pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. A gyermek nyitottságára építve óvodánk segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.

2.2.3. Értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Óvodánk a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra és a meglévő tapasztalataira, ismereteire, élményeire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetből.

További feladataink:

- Egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- másrészt az értelmi képességek és alkotóképesség fejlesztése valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosításával.

2.2.4. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósuló feladat. Óvodánkban a magyar nyelv elsajátítására és fejlesztésére törekszünk. Törekszünk a gyermek érzelmi biztonságának megteremtése mellett a minél teljesebb német nyelvű kommunikációra. A gyermekek kezdeményezésére adott válaszuk is elsősorban német nyelvű, de mindenfajta kezdeményezésre értően reagálunk. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes minta és szabálykövetéssel - az óvodai nevelő tevékenységünk egészében jelen van. Fontos a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, a gyermekek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása, de a válaszok igénylésére is figyelmet szükséges fordítanunk. Az óvónő a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítja az utánzáson alapuló nyelvtanulást. A kisebbségi kultúrkincsből tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezi meg a nyelvelsajátítást.

2.2.5. Német nemzetiségi nevelés

A német nyelv és kultúra a magyarországi német identitás megőrzésének és megőrzésének alapvető feltétele: „Gyökereket és szárnyakat” ad. Nemzetiségi nevelésünk feladata, hogy ápolja a helyi nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat, felkészítse az óvodáskorú gyermekeket a német nyelv tanulásának iskolai megkezdésére, erősítse a nyelvi orientációt.

2.2.6. Közösségi és erkölcsi nevelés, szocializáció az óvodánkban

Szocializáció szempontjából meghatározó jelentőségű a közös élményeken alapuló közös tevékenységek gyakorlása. Ezzel biztosítja a gyermek **erkölcsi** tulajdonságainak és akaratának fejlődését. Szükséges, hogy óvodánk egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését és én-tudatának alakulását, engedjen teret önérvényesítő törekvéseinek. Óvodánk a gyermekeket annak megértésére és elfogadására neveli, hogy az emberek különböznek egymástól, és hozzájárul az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képesség igényének kialakulásához.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógusok és az óvoda dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. Az óvodapedagógus személyisége meghatározó a gyermek számára.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint az óvoda speciális felkészültségű szakemberekkel működik együtt.

2.3. Az iskolai alkalmasság

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép abba az átmeneti állapotba, melyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá érik. Mindezt az életkor mellett a fejlettségi szint is befolyásolja.

Az iskolakezdéshez, a sikeres iskolai munkához a testi, lelki és szociális érettség megléte egyaránt szükséges.

◆ A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek hat éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

◆ A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama. A felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartama, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-, szemléletes- és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Magyar nyelven érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél. Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ.
- Különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot. Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat. Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Az óvodát elhagyó gyermek a német nyelvvel kapcsolatban pozitív beállítottsággal bír.
- Ismeri a helyi nemzetiségi szokásokat, hagyományokat.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről. Tudja nevét, címét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat. Ismeri, és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos

közlekedés alapvető szabályait. Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét. Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

◆ Az óvodáskor végére a gyermekek **szociálisan** is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

Szociálisan érett gyermek:

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni. Késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg. Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

3.1. Óvodai nevelésünk rendszere

Óvodai nevelésünk egymással összefüggő, szerteágazó és egymásra épülő rendszer. A feladatrendszer a kitűzött célokból adódik, szerkezete 4 jól elkülöníthető, tanterv-elméletileg elhatárolódó tényezőt mutat.

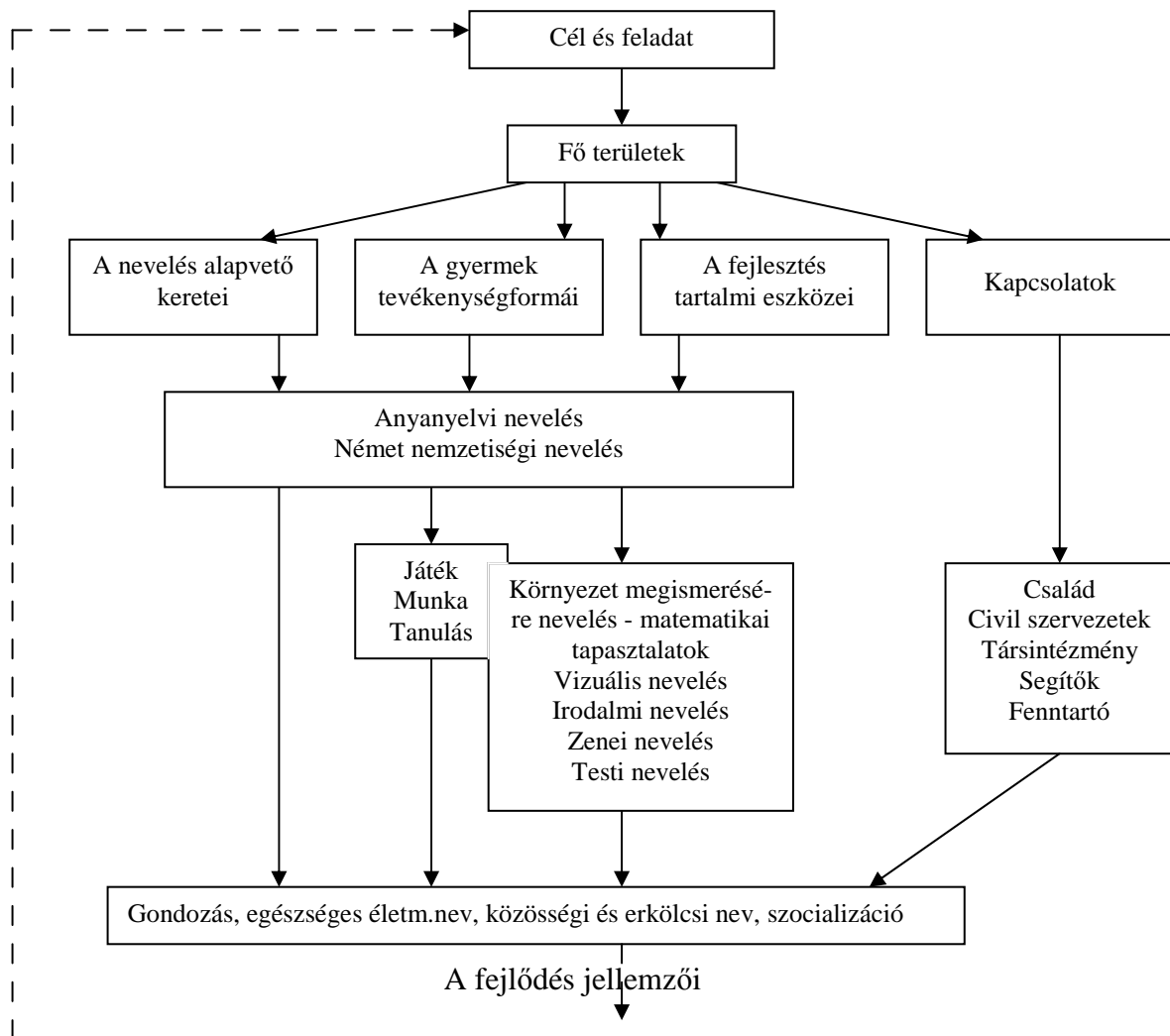
1. **A nevelés alapvető keretei** - azok a pedagógiai feladatok és gyermeki tevékenységek, amelyek a gyermek óvodába lépésétől eltávozásig folyamatosan és periodikusan jelen vannak az óvodai életben: **gondozás, egészséges életmódra nevelés, közösségi és erkölcsi nevelés, szocializáció.**

2. **A gyermek tevékenységi formái** - alaptevékenységek, melyek intézményes nevelés keretén belül egymástól elválnak, fő tevékenységként van jelen: **játék, munka, tanulás.**

3. **A fejlesztés tartalmi eszközei** a szervezett tapasztalatszerzés, melyet nevelési területekre bontunk: **anyanyelvi nevelés, környezet megismerésére nevelés, benne matematikai tapasztalatok, vizuális nevelés, irodalmi nevelés, zenei nevelés, testi nevelés.**

4. Kapcsolatok - az óvoda kapcsolatai indirekt hatásában vannak jelen a nevelési eredményekben.

Az óvodai kapcsolatrendszer tényezői között mind céljában, mind hatásában különbségek vannak.



Legfontosabb, legkiemelkedőbb nevelési területünk a német nyelvi és anyanyelvi nevelés, mely a fejlesztés tartalmi eszköze, és egyben a tartalmi eszközök közvetítője. Szoros a kapcsolata a gyermeki tevékenységi formákkal, a nevelés alapvető kereteivel. A fő területek egymást kölcsönösen formálják, erősítik, vagy gyengíthetik egymás hatását.

A tevékenységek, és a gyermekek gondozása zömében német nyelven folyik. A szervezett tapasztalatszerzés tematikája a nyelvelsajátítást szolgálja a német nyelvű irodalom, zene és népi játékok beépítésével.

A gyermekek fejlődési jellemzői a nevelési rendszerünkben rugalmasan értelmezendő tendenciák. Az egyes gyermek esetén egyéni eltéréseket mutatnak. A fejlődés elérheti,

többé vagy kevésbé közelíti a kitűzött célokat. Ezek felismerése és ismerete támpontot nyújt óvónőink nevelőmunkájához.

3.2. A rendszer elemeinek rövid felvázolása

3.2.1. Az alapvető keretek

3.2.1. /a

A **gondozás** óvodai nevelésünk egyik alapvető tevékenysége. A kisgyermek olyan alapvető szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához, és megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit. Ezzel a gyermekek testi nevelésén kívül hozzájárul az egész személyiség alakulásához. A gondozás a gyermekek fejlődése során egyre több egészségnevelési elemet tartalmaz.

3.2.1. /b

Az **egészséges életmódra nevelés** megfelelő életmódot biztosít a gyermek számára az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, öltözködés, mozgás, edzés, pihenés és alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó tevékenységekkel, és az ezen alapuló szokások kialakításával.

3.2.1. /c

A **közösségi és erkölcsi nevelés** az óvodai nevelési folyamat alapvető, átfogó kerete. Gyakorlati módszer eljárásrendszer, amely lehetővé teszi az óvodai gyermekközösség szempontjából fontos és értékes tulajdonságok alakítását (mint pl. bizalom, megbecsülés, szeretetteljes magatartás, tiszteletadás, segítségnyújtás, tapintatos viselkedés, figyelmesség, türelem, önfegyelem, kudarctűrés, konfliktusok kezelése). A közösségi nevelés által biztosíthatjuk a gyermekek fejlődéséhez szükséges tevékenységi formákat és társas kapcsolatokat.

3.2.1. /d

Szocializáció az egyén beilleszkedése a társadalomba, a társadalom életében való hatékony részvételhez szükséges szabályok, normák elsajátítása. A csoport, mint külső kényszerítő környezet, követelményeivel felszólítja a feladatra az egyént, szabályzó jelenléte biztosítja a státuszának megfelelő magatartást. Később elegendőek már a megszokott körülmények, s végül az egyén a csoportelvárásokat készletként éli át.

Érzelmileg azonosul a szerepével, s eközben jelentős személyiségvonásokkal (reális önismeret, önértékelés) gazdagodik. A fejlődésben, szocializálódásban a társadalmi szerepek tevékeny elsajátítása alapvető, személyiségfejlesztő, tehát nélkülözhetetlen.

3.2.2. A gyermek tevékenységi formái

3.2.2. /a

A **játék** az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége. Elemi, pszichikus szükséglet, ebben jelennek meg és fejlődnek azok a sajátosságok, amelyek később a magatartására a játékon kívül is jellemzők lesznek. Nyomon követhető, hogyan válnak a külső késztetések a gyerek sajátjává, belső indítékaivá, miközben belső állapotait, vágyait, indulatait is közvetíti. A játék a valóságot tükrözi. A gyermek tapasztalatait, élményeit játssza el sajátos, gyakran átalakított formában. Bármelyik élménye játékának forrásává válhat. Játék közben a gyerek derűs, felszabadult, a játék örömforrás számára: maga az elképzelés, a cselekvés, a manipuláció szerez örömet. Motivációja nem a célban, hanem a tevékenységben van, tehát önmagáért való. A játékot a feszültség csökkenése kíséri, és áthatja a gyermekek minden tevékenységét. Az óvodáskor végéig a játék marad a legfőbb tevékenysége, és a munka, a tanulás is megőrzi játékos jellegét.

3.2.2. /b

A **munka** célra irányuló tevékenység. Többnyire külső irányítással folyik, a gyermektől belső fegyelmet, kötelezettségvállalást és annak teljesítését igényli. A munka elvégzését külső szükségesség indokolja, munkájának eredményét ő és mások egyaránt tapasztalhatják. Felelősséggel jár, megfelelő beállítódásra, ismeretekre, készségekre van hozzá szükség.

3.2.2. /c

Az óvodai **tanulás** egyrészt spontán, másrészt a nevelési célok érdekében sajátosan szervezett tevékenység. A képességek, a magatartás, a tanulás iránti vágy, a motiváció fejlődését és az ismeretszerzést egyaránt magában foglalja.

A tanulás közben végzett sokféle tevékenység lehetőséget ad a gyermek érdeklődésének kielégítésére, a tapasztalatszerzés, a „megtanulás”, a gondolkodás örömeinek átélésére, az emberi és a tárgyi környezet szépségének felfedezésére. A tanulás a gyermek világképének alakulását is befolyásolja. Hatására a gyerekek tapasztalatai rendeződnek. Pontosabbá válik az érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük és gondolkodásuk, képessé válnak problémák felismerésére és megoldására.

3.2.3. A fejlesztés tartalmi eszközei

3.2.3. /a A környezet megismerésére nevelés

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Általa a gyermekek szűkebb és tágabb természeti, társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek. Segíti a gyermek irányítottan és spontán szerzett tapasztalatainak feldolgozását. Fejleszti megfigyelőképességüket, képzeletüket, gondolkodásukat, emlékezetüket.

- Matematikai tapasztalatok

A matematikai nevelés lehetőséget teremt a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalat szerzésére. A gyermek a matematikai tapasztalatait a környezeti nevelésből szerzi. Fejleszti a gyermek logikai képességét, térbeli tájékozódását, a rész-egész viszonyoknak felismerését, a számosság fogalmának kialakulását.

3.2.3. /b Vizuális nevelés

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület. Magában foglalja a rajzolást, festést, mintázást, az építést, a képalakítást, a konstruálást, a kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést és a környezetalakítást.

A vizuális nevelés a gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja, kialakítja bennük az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó, és rendező képességet.

3.2.3. /c Irodalmi nevelés

A gyermek spontán nyelvi tevékenységéhez közel álló népi mondókák, dúdoló, höcöggetők, tapsoltató játékok adják a kisgyerek első olyan érzéki élményeit, melyek a nyelven át a másik emberhez kötődnek és őt is tevékenységre serkentik. A kisgyermek a kimondott, elénekelt, eltáncolt ősi formában élvezzi az irodalmat. Az irodalom közege a nyelv. Emberi kapcsolatokra tanít, erkölcsi tartalma van, oldja a szorongást, és belső képteremtésre ösztönzi a befogadót.

3.2.3. /d Zenei nevelés

A zenei nevelés a gyerekeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Megszereteti a gyerekekkel az éneklést, az énekes játékokat és szoktatja őket a szép, tiszta éneklésre.

Fejleszti a gyerekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét. A gyerekdalok ritmusából fakadó harmonikus mozgás elősegíti mozgáskultúrájuk fejlődését. Elsősorban az érzelemre hat, de egyidejűleg az értelemre is.

3.2.3. /e Testi nevelés

A testnevelés az óvodai nevelés folyamatában a gyerekek egészséges testi- és mozgásfejlesztése útján szolgálja személyiségük fejlődését.

Fejleszti a gyermekek természetes mozgását, megismerteti velük a gimnasztikát és néhány talajtorna-elemet, labdagyakorlatot és a sokszínű, változatos testnevelési játékokat. Fejleszti testi képességeiket, elősegíti a gyerekek helyes testtartásának, szépmozgásának kialakulását, s megkedvelik a szabad levegőn történő testmozgást.

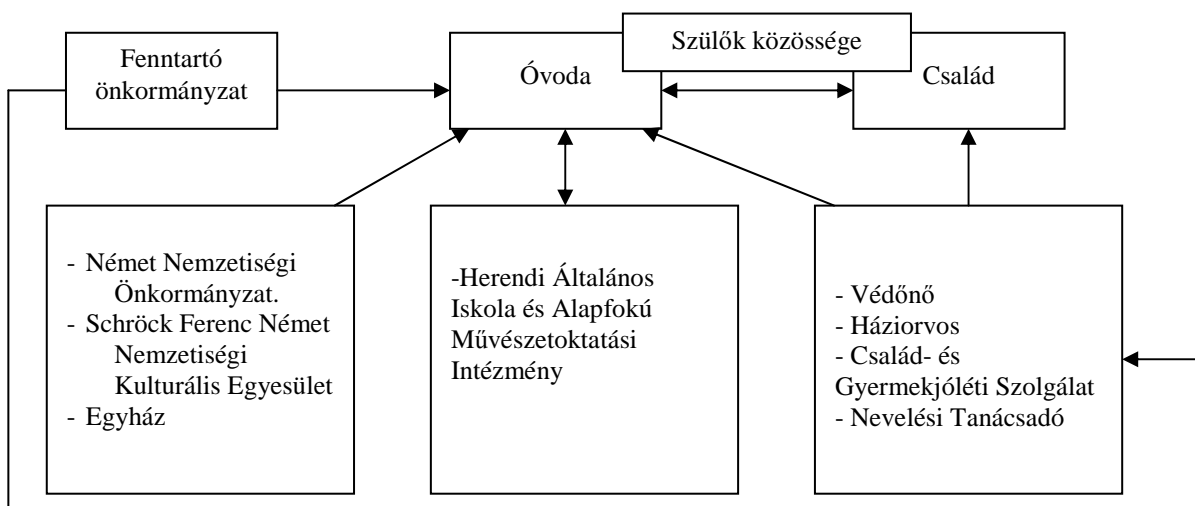
Kedvezően befolyásolja az egész szervezet növekedését, fontos szerepet játszik az egészség megóvásában.

3.2.4. Óvodánk kapcsolatai

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában óvodánk nyitott és lehetőség szerint kezdeményező. (Lásd az alábbi modellt)

Az óvoda a családdal együtt, a családi nevelést kiegészítve neveli a gyermekeket. Ennek alapfeltétele a család és az óvoda együttműködése. A nemzetiségi óvodai nevelés csak a családdal, a szülőkkel és nagyszülőkkel összehangolva láthatja el a gyermekek nyelvi kulturális fejlesztését, a hagyományápolást.

Az együttműködés változatos formáit az óvoda és a család teremti meg. A szülők közösségének tevékenysége tovább gazdagíthatja, mélyítheti a kapcsolattartás lehetőségeit.



- Óvodánk kapcsolatot tart mindazokkal az intézményekkel és személyekkel, akik az óvoda nevelő munkáját, a gyermekek egészséges testi, lelki, szociális fejlődését hivatottak segíteni (orvos, védőnő, család- és gyermekjóléti szolgálat stb.), továbbá

- a Herendi Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézménnyel, mint társintézménnyel. A kapcsolat célja, hogy a gyermekek számára az óvoda és iskola közötti átmenetet megkönnyítse, a tanítók, tanárok munkáját megismerjük, pedagógiai tevékenységünket megismertessük.
- Óvodánk munkáját erkölcsileg és/vagy anyagilag támogatják a helyi civil szervezetek (Német Nemzetiségi Önkormányzat, Franz Schröck Német Nemzetiségi Kultúregyesület, valamint az egyházon keresztül a Máltai Szeretetszolgálat helyi szervezete). A kapcsolat a külső szervezetek kezdeményezésén alapul aktuális lehetőségük és tevékenységük szerint.

4. Kiemelt nevelési elveink

4.1. Általános nevelési elveink

- Az óvoda gyermekképe a gyermekből, mint fejlődő személyiségből indul ki, akinek életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés övezi.
- Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, s mint ilyen óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkcióit érvényesíti.
- Az óvoda lehetővé teszi és segíti a gyermek egyéni képességeinek kibontakozását.
- Az óvodai nevelés az emberi jogokat és alapvető szabadságjogokat tiszteletben tartja, különös gondot fordít a gyermeki jogok érvényesítésére.
- Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, biztosítja minden gyermek számára, hogy meglévő hátrányai csökkenjenek, nem ad helyet előítéletek kibontakozásának.
- Az óvónőnek a gyermeknevelésben, az életkori sajátosságok miatt kiemelten modell szerepe van.

4.2. Helyi adottságokból és igényekből fakadó nevelési elveink

- Óvodai nevelésünk a nemzetiségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését tartja szem előtt.
- Az óvónő mintát nyújt a gyermekek számára elfogadó, modellértékű magatartásával mind a többségi, mind a nemzetiségi nyelv vonatkozásában. Ismeri a helyi németiség hagyományait, szokásait és fontos feladatának tekinti a kultúrkinccs továbbörökítését.

- Németül beszélő óvónő állandó jelenlétével biztosítja a nyelvi váltás nélküli kommunikációt és a foglalkozások egynyelvű vezetését.
- Óvodánk külleme tükrözi a helyi kisebbségi kultúrát, a hagyományok tárgyi emlékeit.

II. AZ ÓVODAI NEVELÉS TARTALMA

II.1. A nevelési területek kidolgozása



1.1. Anyanyelvi nevelés /német nemzetiségi nyelvi nevelés

A német nemzetiségi nyelvi nevelés rész német nyelven az 1. és 2. számú mellékletben olvasható!

Az anyanyelv elnevezés a nemzetiségi óvodákban, így óvodánkban is többrétű. A gyerekek mindennapjaiban a magyar nyelv használata természetes, sokrétű, árnyalt ismerete elengedhetetlen. Ugyanakkor a nemzetiségi nyelvi nevelés, nyelvünk megőrzése szempontjából lakóhelyünkön az óvoda elsődleges szerepet tölt be. A német tájnyelv az elmúlt években a gyermekek fülének nem volt idegen, hallhatta az utcán, a boltban, hallhatta otthon a nagyszülőktől. Még ma is előfordul egyes családokban, hogy helyi tájnyelven beszélnek otthon a nagyszülők. Az óvodásgyermekkel az egész nap folyamán beszélünk németül. Kiemelkedően fontosnak tartjuk a szülőkkel, nagyszülőkkel való együttműködést, a nyelvi folytonosság lehetőségének megkeresését.

1.1.1. /a Ennek megfelelően az óvónő feladatai:

- Ismerje meg a család nyelvi kultúráját.
- Hívja fel a szülők figyelmét a beszélgetéssel töltött együttlétek, tevékenységek pozitív hatására.
- Törekedjen a nyelvi és nem nyelvi kommunikációs eszközök őszinte, túlzásoktól mentes, helyzethez illő használatára.
- Törekedjen a szemléletességre, képszerű kifejezések alkalmazására.
- Eszköztárában szerepeljen a humor és a tréfa.
- Beszéde legyen követésre méltó, nyelvhasználata kifogástalan, mondatszerkesztése egyszerű, változatos.

- Legyen kezdeményező és együttműködő a nyelvi kapcsolattartásban.
- Nyelvi magatartásával segítse elő a szocializációt.
- Fejezze ki, hogy megérti a gyermek szükségletét, mindig találjon időt, módot arra, hogy a gyermek kérdéseire válaszoljon.
- Ismerje fel a gyermek beszédtechnikai problémáját, szűrje ki a beszédhibás gyerekeket, ha kell, igényelje logopédus segítségét.

1.1.1./b A gyermek a német nyelv elsajátításában akkor lehet sikeres, ha az óvónő:

- a német nyelvű kifejezéseket és fogalmakat gondosan, a gyermek szintjének megfelelően válogatja meg.
- olyan szituációkról gondoskodik, amelyekben az egyértelmű értelmi kapcsolatok - tárgy és kifejezés, szituáció és kifejezés között - ismétlődnek (a megnevezés, a felismerés és a használat egymást követik és rendszeresen ismétlődnek).
- szervezési módszerei (pl. gyermekcsoportok kialakítása, csoportfelosztás, szabadon választott játéktevékenység irányítása) a kiválasztott anyagrész indirekt irányításán keresztül a gyermeket a nyelv elsajátítására motiválják.
- közvetítésével a nyelvelsajátítás kisgyermeki, örömteli, nem iskolás tanulási forma, ha a nyelvelsajátítás örömmel végzett, kreatív tevékenység, és a gyermeket a beszédtevékenységben való részvételre ösztönzi.
- a nevelőmunkát szituáció orientáltan tervezi, szituációs egységeket alakít ki, ezen belül szisztematikusan felépülő résztémákat tervez, és valósít meg.
- a csoport sajátosságainak megfelelő hetitervet készít, tervszerűen elrendezett, egymáshoz kapcsolódó témákat állít össze.
- figyelembe veszi az úgynevezett indirekt módszerek szükségességét - pl. a német nyelvű anyag több szempontból történő előkészítése.
- biztosítja, hogy a beszéd minél gyakrabban oldódjék fel dalban, éneklésben.
- szem előtt tartja, hogy a zene-, a mozgásfejlesztés, a speciális érzékszervi játékok értékes nyelvelsajátítási módszerek, valamint, hogy
- a báb és bábozás szerepe nagyon fontos, mert nyelvi megnyilatkozásra készíti a gyermeket, a játékba beépülve örömteli ismétlésre sarkall.

1.1.2. Tevékenységek a német nyelv elsajátítása során

- Kötetlen beszélgetések, tárgyak, dolgok megnevezése.

- Mesélés, verselés, történet kitalálása egy képhez, meseillusztráció, mondókák, dalok, rigmusok ritmikus előadása - tempó és tempóváltás gyakorlása, visszhangbeszéd, direkt utánzás, hallás után.
- Beszéd (szó) és mozdulat összekapcsolása a beszéddel kísért ábrázoló tevékenység során.
- Téri és formai tapasztalatok gyűjtése során arányok és irányok nyelvi kifejezése.
- Matematikai tevékenység során pontos, egyszerű nyelvi kifejezések használata.
- A környezetünk megismerése során (lakóhelyi és természeti környezet, a család, az óvoda személyi kapcsolatai, tárgyai, tárgyak tulajdonságai) kérdések és válaszok megfogalmazása.
- Testnevelés, mindennapi testnevelés mozgásait, mozdulatait kísérő szóbeli leírás.

1.1.3. Az óvodásgyermek fejlődésének jellemzői

1.1.3. /a

- **3-4 éves** korban a gyermek szívesen beszél arról, ami összefügg saját cselekvésével, a vele megtörtént eseményekkel. Ismeri környezte tárgyainak, jelenségeinek nevét, szembetűnő tulajdonságait, mozgását, cselekvését, azt megnevezi. Gondolatait (történekek, emlékek, vágyak) kifejezi - esetleg szövegszerkesztési hibákkal. Leggyakrabban kérdés, kérdés, felkiáltás formájában nyilatkozik meg. A beszédhangokat egymástól megkülönböztetve, pontosan hallja. A magánhangzókat és a mássalhangzók nagy részét tisztán ejti.
 - **4-5 éves** korban bátran, szívesen beszél, elmondja korábbi élményeit, és amit most akar tenni. Miért kérdések sora jellemzi őt felnőtthöz fűződő beszédkapcsolatában. Az elnevezéseket már elvonatkoztatva is használja. Gondolatait összefüggően fejezi ki: közöl, leír, mesél. Szövegszerkesztési hibák előfordulhatnak (ismétlések, felesleges szavak). Társai beszédére odafigyel. Még előfordulhat néhány helytelenül képzett, vagy helyettesített hang.
 - **5-6-7 éves** korban szóincse gazdag, s ezt aktívan használja. Beszéde összefüggő, de előfordulhat szóismétlés, kötőszóhalmozás. Elbeszélése folyamatos, de nem mindig követi a történekek logikai, időbeli sorrendjét. Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremt és tartja fenn a kapcsolatot. Végighallgatja az óvónőt és társait, kérdéseit, válaszait, gondolatait képes hozzáigazítani a témához.
- Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd. Beszédét

személyiségének és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, mimikával kíséri. Tisztán ejt minden hangot.

1.1.3. /b A nemzetiségi nyelvi fejlődés jellemzői

- **Óvodáskor végére** a gyermek eljut a beszédmegértés fokára.
- Elsajátítja a nyelv fonetikai jellemzőit, a német nyelv jellemző hangzórendszerét.
- Magas passzív szókincs mellett jelentős aktív szókincsre tesz szert.
- Válaszadó szerepre vállalkozik. A kérdésre megfelelő választ ad.
- A német nyelvhez pozitív érzelmi viszonyulás jellemzi.
- Alkalmassá válik az iskolai nyelvsajátításra.

1.1.4. Az anyanyelvi nevelés és nyelvi nevelés módszertani alapelve

- A felnőtt dolgozók, a felnőtt és a gyermek egymás közötti nyelvi érintkezése során mindenkor érvényesüljenek azok a normák, amelyeket a beszédkultúra megkövetel.
- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy szerepe irányító, és beszéde minta a gyermek számára.
- A nyelvi megjelenítés minden esetben feleljen meg a mögöttes érzelmeinek.
- Az óvónő tapintattal segítse a gyermek beszédtechnikai problémájának kezelését, fejlesztését.

1.1.4. /b A német, mint másodnyelv közvetítésének módszertani alapelvei

- A nyelv legyen személyhez kötött.
- Semmit se fordítsunk le magyar nyelvre. A szituációk legyenek olyan egyértelműek, hogy a gyerekek megértsék.
- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy a sikerélmény a legjobb motiváció a nyelvsajátításhoz.
- Fogalomalkotás és fogalomelsajátítás csak egyedi tapasztalatszerzés útján, minél több érzékszerv bevonásával történjen. Az adott környezetben végzett tevékenységet kövesse a szerepjáték, didaktikus játék, vagy kép bemutatása valamely lényeges tulajdonság kiemeléséeként.
- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy az óvodáskorú gyermek rugalmas hangképző szerveinek köszönhetően játszik a német nyelvre jellemző hangzórendszerrel. Vegye figyelembe, hogy ebben az életkorban a játékos hang- és zörejutánzásos gyakorlatok segítenek a német beszéd szokatlan hangjainak képzésében, kiejtésében.

1.1.5. A terület kapcsolata más nevelési feladatokkal

Az anyanyelvi nevelés és a német nyelvi nevelés átfogja a nevelési területek egészét, kapcsolatai, hatása teljes körű. Közülük kiemelkedik a **gondozási tevékenység** - az egyetlen terület, ahol a testi kontaktus, az egyes gyermek kapcsolata az óvónővel erőteljesen rásegít az anyanyelvi ill. nyelvi nevelésre.

A gyermek szókincsének, nyelvének forrása a **környezete**, innen veszi első szavait, majd később ismereteit, amelyeket szavakba és mondatokba foglal.

Az **irodalmi nevelés** az anyanyelvi és nyelvi nevelés módszere. Az irodalom vezeti el a gyermeket a szépirodalmi élményhez, a népköltészethez, népmeséhez.

1.2. Gondozás, egészséges életmódra nevelés

1.2.1. A gondozás és egészséges életmódra nevelés feladatai

- Az óvónő ismerje meg a gyerekek egyéni igényeit, jelzéseit, otthonról hozott szokásait. Működjön együtt a családdal, hangolja össze a gondozási szokásokat.
- Kontaktusa a gyermekkel legyen szeretetteljes, tapintatos és bensőséges, legyen öröm a gyermek számára. A kontaktust kísérje meghitt beszélgetés.
- Tudatosan szervezze a gyermekek óvodai életritmusát az élettani szükségletek figyelembevételével (rendszeres, megszokott időben végzett tevékenységek legyenek). Ajánlott napirenddel segítse a családi nevelést.
- Az óvónő a napi háromszori étkezést kötött időkeretek között szervezze, a reggeli és uzsonna elfogyasztása folyamatos étkeztetéssel történjen.
- Tájékozódjon a gyermekek étkezési szokásairól, tapintattal szoktassa a gyermeket a kívánt követelményekhez. Vegyen részt az egészséges és változatos étrend összeállításában, havonta legalább egyszer szervezzen zöldség vagy gyümölcs délelőttiöt a csoportban.
- Az étkezést szervezze úgy, hogy kultúráltnan bonyolódjon, fordítson különös figyelmet az esztétikus terítésre.
- Működjön közre a testápolási szokások kialakításában.
- Ötleteivel segítse, ösztönözze változatos mozgások kipróbálására, végzésére a gyermekeket.
- Az öltözködési szokások kialakításakor segítse a gyermek önállóságának fejlődését, ízlésének formálódását.

- A gyermekek alvási szokásait tartsa tiszteletben. Ahol a gyermek pihen, ott nyugalom és csend legyen.
- Vegye észre a gyermekek betegségeinek kezdeti jegeit, gondoskodjon a mielőbbi ellátásról, a szülők értesítéséről.
- Gondoskodjon a balesetek megelőzéséről, a balesetveszély elhárításáról.
- Törekedjen a környezeti ártalmak kiküszöbölésére, a környezetvédelmi és környezet megóvási szokások kialakítására.

1.2.2. Tevékenységek a gondozás és egészséges életmódra nevelés területén

- Étkezéssel kapcsolatos tevékenységek:

Asztalterítés, ünnepi asztalok díszítése.

Önálló étkezés, önkiszolgálás.

A gyermekek időnként maguk készítik reggelijüket.

Zöldség- és gyümölcstálak készítése.

- Testápolással kapcsolatos tevékenységek:

Fésülködés, haj kefézése.

Rendszeres kéz és arcmosás.

Fogmosás.

Helyes orrfúvás, zsebkendő használata.

WC használat.

- Az öltözködéssel kapcsolatos tevékenységek kezdetben több, majd egyre kevesebb segítséggel zajlanak.

- Mozgásos tevékenység a szabadban és a csoportszobában, melyet a gyermek maga választ, ill. az óvónő kezdeményezi, szervezi.

A változatos mozgásformákat a gyermekek egyénileg gyakorolják.

A séták, kirándulások - havonta legalább egy alkalommal - a mozgásos játékot kiegészítik.

Minden évszakban túrát szervezünk a környező erdőkben.

A gyermekek kedvező időjárás esetén a játék, a foglalkozások és az étkezés idejét is (uzsonna) a szabadban töltik.

- Pihenés, alvás

A gyermekeket az óvónő fekteti le, mesével, dallal altatja.

- Napirend

A helyes életritmus életkoronként eltéréseket mutat.

A gyermek testi és szellemi fejlődésének alapvető feltétele, a gondozás központi kérdése. A napi életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra.

Tevékenységek és időtartamuk a napirendben

Tevékenységek	3-4-5 évesek számára		5-6-7 évesek számára	
	okt. 1-máj. 31. naponta	jún 1-szept.30. naponta	okt. 1-máj. 31. naponta	jún. 1-szept.30 naponta
Játék, egyéb szabadon választott tevékenység	4 óra	4.30 óra	6 óra	6.30 óra
Előkészületek az étkezéshez, étkezés	2 óra	1.45 óra	1 óra	1 óra
Öltözés, egyéb testápolási teendők	1.45 óra	1.30 óra	1 óra	1 óra
Pihenés, alvás	2 óra	2 óra	1.30 óra	1 óra
Mindennapi testnevelés	15 perc	15 perc	20 perc	20 perc

Tanulási tevékenységeink korcsoportonkénti elosztása

Kor	Kötött foglalkozás	Kötetlen foglalkozás	Kötött és kötetlen foglalkozások
3-4	Testi nevelés	Vizuális nevelés Ének- zenei nevelés	- Környezet megismerésére nevelés - matematikai tapasztalatok - Irodalmi nevelés
4-5	Testi nevelés	Vizuális nevelés	- Környezet megismerésére nevelés - matematikai tapasztalatok - Irodalmi nevelés - Ének- zenei nevelés

5-6	Testi nevelés	Irodalmi nevelés	- Környezet megismerésére nevelés - matematikai tapasztalatok - Vizuális nevelés - Ének- zenei nevelés
------------	---------------	------------------	--

1.2.3. A fejlődés jellemzői

- Az **óvodáskor végére** a gyermekek tisztálkodásukban önállóak, a tisztálkodási szokásokat elsajátítják és alkalmazzák (mosdás, ruha rendben tartása, WC használat, fogmosás, hajápolás, zsebkendő használat).

- Az önkiszolgálás természetes teendő számukra, önállóan, biztonsággal végzik.

Az épületbe lépve lábbelijüket megtörlik, használják a sárkaparót, lábtörlőt.

A gyermekek önmaguk is képesek mindennapi szükségleteik életkoruknak megfelelő, önálló kielégítésére.

- Étkezés közben kultúráltan viselkednek. Igénylik az asztal esztétikus rendjét. Helyesen használják az evőeszközöket.

- Önállóan, megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek.

Holmijukat, ágyneműjüket hajtogatva helyre teszik. Ruhaneműjükkel gondosan bánnak. Tudnak cipőt kötni. Ha fáznak, vagy melegük van, segítenek magukon.

- Ügyelnek környezetük rendjére, gondozottságára, a tárgyak épségére. Észreveszik, ha valami hiányzik, vagy rendetlen, ha kell, rendet raknak.

1.2.4. Módszertani alapelvek

- A gondozás, egészséges életmódra nevelésünk a gyermekek otthonról hozott jó szokásaira támaszkodik. Segíti az otthoni szokások kialakítását.

- A gondozás és egészséges életmódra nevelés minden területen a gyermek önállóságának fejlődésére törekszik.

- Az óvónő törekedjen arra, hogy a napirend tevékenységei során mindig a folyamatosság, kötetlenség és választhatóság szempontjai érvényesüljenek.

1.2.5. A gondozás, egészséges életmódra nevelés kapcsolatai más nevelési területekkel

- A gondozás és egészséges életmódra nevelés kapcsolata legszorosabb a **testi neveléssel**.

A mozgáskultúra fejlesztése, a mozgásigény kialakítása, a szomatikus képességek háttere a gondozásban rejlik.

- A gondozás és egészséges életmódra nevelés tevékenységei során a bensőséges, meghitt, esetenként négy szemközti együttlét a gyermekkel német nyelvi kommunikációra biztosít lehetőséget.

1.3. Közösségi és erkölcsi nevelés, szocializáció

1.3.1. Feladatok a közösségi és erkölcsi nevelés, a szocializáció területén

- Az óvónő és az óvoda valamennyi dolgozójának magatartása legyen minta értékű. A mintaértékű magatartás jellemzője, hogy barátságos, szeretetteljes, őszinte, minden gyermek számára elfogadó és toleráns.
- Az óvónő segítse tudatosan a társas kapcsolatok kialakulását, erősítse a társas kapcsolatokat.
- Az óvónő a gyermekek óvodai beszoktatását megfelelően, hatékonyan, a fokozatosság szempontjából tapintatosan szervezze.
- Készítse fel érzelmileg a „régibbi” óvodásokat az újak fogadására.
- Biztosítsa a gyermekek és szülők aktív közreműködésével a hagyományok és ünnepek meghitt hangulatát.
- Igyekezzen elérni, hogy a csoport tagjai figyeljenek egymásra, legyenek képesek beleélni magukat más gyerek helyzetébe.
- Segítse a gyermeket érzelmei megjelenítésében, mutasson erre ő maga is követésre méltó példát.
- Ösztönözze az ügyesebb gyermekeket, hogy segítsenek az arra rászorulóknak.
- Ügyeljen arra, hogy a gyermek én-tudata megerősödjék, én-képe a tevékenységek során és a társas kapcsolatokban differenciálódjék.
- Fokozatosan alakítsa a gyermek tűrő- és konfliktust megoldó képességét.
- Vigyázzon arra, hogy a konfliktusok kezelésekor korai beavatkozásával ne gátolja a gyermekek egyéni, önálló rendezési, megoldási törekvéseit.

1.3.2. Közösségi és erkölcsi nevelés tevékenységei

- Az óvodás gyermeknek a közösségbe vezető útja a **beszokás**.
- Az óvodás gyermek közösségi életével kapcsolatos legfontosabb tevékenysége a zavartalan, folyamatos, elmélyült **közös játék**.

- A **mesék** közvetítése, dramatizálása közösségi élményt nyújt, erkölcsi nevelő hatású
- A gyermek fejlődésének serkentője a **közös tevékenység**.
- Az óvodai **hagyományok**, ünnepek gazdagon motivált tevékenységre biztosítanak lehetőséget.

Feiertage der Kinder	Namenstag, Geburtstag Nikolausfest, Weihnachtsfest, Neujahrstag, Fasching, Muttertag
Feste in Zusammenhang mit der Natur	Erntedankfest, Schneeflocke tanze, Osternfest, Sommerfest
Feste in Zusammenhang mit der Gesellschaft	Feste des Dorfes zB.: "Tag des Dorfes"; Nationalitätentage; Weihnachtsfest
Die Traditionen des Kindergartens, die aus den einheimischen Volkstraditionen stammen	Weihnachtsbaum traditionell schmücken (Apfel, Nuß, gerösteter Mais) Christ Kind'l anschauen Neujahrsspruch Faschingsnarren (am 3. Tage des Faschings) Ab Gründonnerstag bis Karsamstag ratschen Nach Ostern Eier rollen auf dem Kalvarienberg Pfingsten - Kranz binden aus schönen Blumen und aus "Brennessel" (aus Gras)

1.3.3. A fejlődés jellemzői

- **Óvodáskor végére** a kialakult közösségi szokások a gyermekek igényévé válnak.
- A közös tevékenységben aktívan vesznek részt. Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formát.
- Figyelnek társaikra (kinek mire van szüksége, ki hiányzik, egymást meghallgatják), együtt éreznek társaikkal, elfogadják társaik különbözőségét, segítenek egymásnak.
- Kialakul a csoport élete iránti érdeklődés. A csoport közös meghitt ünnepei, és a hagyományok felelevenítésének bensőséges hangulata a nemzetiségi érzelm kialakulásához vezet.
- A gyermekek a megkezdett munkát befejezik.

- Elfogadják a tennivalótól függő alá-, fölé-, és mellérendelési viszonyokat.
- Képesek kívánságaikat, törekvéseiket módosítani, esetleg elhalasztani, ha erre szükség van.

1.3.4. Módszertani alapelvek

- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy a nemzetiségi óvoda a tágabb környezet (család, nagyszülők, faluközösség) szerves része, s ezek hatása a nemzetiségi orientációt, az óvodai közösségi nevelést, az erkölcsi értékrendet, a szocializációt felerősítik.
- Az óvónő vegye figyelembe, hogy a gyermekek új környezetbe kerülésekor a szorongás oldására mindenkor az érzelmileg biztonságos légkör és a tevékenységsszükséglet kielégítése szükséges.
- A csoport légkörét bizalom, tiszteletadás, megbecsülés, tapintatos viselkedés hassa át.
- Az óvónő a gyermek helyes viselkedésének kialakításakor törekedjen az egyéni bánásmód széles körű alkalmazására.
- Az óvónő tudatosítsa magában, hogy viszonya egy-egy gyermekhez hat a csoporton belüli kapcsolatokra, a gyermekek egymás iránti érzelmeire és magatartására.

1.3.5. A közösségi és erkölcsi nevelés, szocializáció kapcsolatai más nevelési területekkel

A közösségi nevelés és szocializáció kapcsolatban áll minden olyan területtel, amely együttes tevékenységre és élményre ad alkalmat. A közös **játékban** alakulnak a játékhagyományok, melyek a „mi-tudat”, a közösségi érzés létrejöttét erősítik.

A **munka** a közösségért végzett tevékenység, hozzájárul a társas kapcsolatok, valamint az önértékelés és közösségi értékelés alakulásához.

A közösségi hovatartozás, identitástudat kifejlődéséhez a **nemzetiségi nyelvi nevelés** ad alapot.

1.4. A játék

1.4.1. Feladatok

- Az óvónő biztosítsa a szabad és folyamatos játék túlsúlyát a napirendben.
- Az óvónő teremtsen meg a játszás és a játék fejlődésének feltételeit:

- a megfelelő nyugodt légkör (önállóság, választási lehetőség)
- megfelelő környezet (állandó és ideiglenes játszóhelyek, óvodaudvar, játszósarok)
 - összefüggő, folyamatos játékidő
 - játékeszközök választéka (kész, félkész és szimbolikus eszközök, anyagok)
- Tervszerűen és tudatosan alakítsa úgy az óvoda életét, hogy tapasztalatokat, élményeket nyújtson a gyermek számára.
- A helyi játékhagyományokat építse be az óvodai életbe.
- A játék adta kommunikációs helyzeteket az óvónő lehetőség szerint használja fel a német nyelvű kommunikáció fejlesztéséhez.
- Igyekezzen megismerni a gyermek óvodán kívüli tapasztalataival, mert a játékban megjelennek az óvodán, családon kívül szerzett élmények is.
- Biztosítsa, hogy a gyermek játékában saját elgondolásait megvalósíthassa.
- Az óvónő legyen körültekintő a játék irányítása, a játékba történő beavatkozás és segítségnyújtás szükségességének megítélésénél.
- Vegye figyelembe, hogy a gyerekek játékanak színvonala különböző, segítse elő, hogy a gyerekek magasabb szintre jussanak el.
- Az óvónő játékszervezéseivel érje el, hogy a gyermekek szívesen tartózkodjanak a szabadban.

1.4.2. Játéktevékenységek

- Az élményt nyújtó látogatások, séták, kirándulások, a gyűjtögetés, beszélgetés, mesélés, gazdagítják a gyermek játékához szükséges élményhátteret.
- A kisgyermek **gyakorló játék**tevékenysége, mint pl. a kavarás, vízöntögetés, gyúrás, tépés, mázolás, kavicszórás örömmel végzett, hosszan tartó foglalatosság, amelyhez gyakran a hangok, szótagok, szavak vagy rövid mondatok, halandzsa ismétetései társul.
- Szimbolikus **szerepjáték**ában a gyermek élethelyzeteket alkot újra.
- A **barkácsolás** elsősorban a szerepjátékhoz szükséges eszközök valamint a helyi népi gyermekjátékok elkészítését, ennek megfigyelését szolgálja. Gyakran az anyag ihleti a gyermeket egy-egy eszköz elkészítésére.
- **Dramatizálás** során a gyermekek mese, vers, vagy filmélményeiket alkotják újra saját elgondolásaik alapján. Az óvodai bábozás lehet az óvónő bábjátéka, ill. a gyermek bábozása (esetleg óvónői segítséggel), valamint a gyermekek bábkészítő tevékenysége

- A **konstruáló tevékenységek**hez tartozhat többek között a szerelés, kirakózás, fűzés, homokozás, építés, szövés, fonás.

- **Szabályjátékok:**

- mozgásos szabályjáték a testnevelési játék, dalos játék, fogócska, bújócska, körjáték, szembekötösi, labdajáték, mozgásos versenyjáték

- értelmi képességet fejlesztő szabályjátékok a társas játék, képes kirakó, dominó, kártyajáték, memóriajáték, nyelvi játékok

1.4.3. A fejlődés jellemzői

- **3-4 éves** korban halandzsát, rövid szöveget, dallamot, ritmust, mozgást ismételtet a kisgyermek. Tevékenysége örömmel végzett, hosszan tartó foglalatosság.

- A gyermek jól érzi magát társai között, megkeresi a játékeszközöket, azok használatában általában megegyezik társaival. Képes egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat megjelenítő szimbolikus szerepjátékok kezdeményezésére. A résztvevők különböző jellegzetes műveleteket végeznek, különböző szerepet töltenek be. Gyakori a szerepcseré, jellemző az eszközökhöz való ragaszkodás.

- A gyermek kevésbé munkaigényes játékeszköz barkácsolásába bevonható.

- A gyermek érdeklődését a bábú mozgása kelti fel.

- A gyermek bonyolult építményeket alkot, melyet nem képes megismételni. Az összerakosgatás és szerkesztés jelent akkor örömet.

- Azokat a szabályokat fogadja szívesen, amelyben nincsen különösebb kötöttség és nem szükséges az egész csoporttal való együttműködés.

- **4-5 éves** korra tartósan általában nem jelentkezik a gyakorlójáték, de jelen lehet a konstrukciós és szerepjáték elemeként.

- Kialakul a tartós együttjátszás igénye. A gyermek megérti, és játékában újraalkotja környezete egyszerűbb jelenségeit. Képes a cselekvések összehangolására. Cselekvése, magatartása megfelel a szerep által megkívánt tevékenységeknek és emberi kapcsolatoknak. A játéktémának megfelelően képes az egyszerűbb játék megszervezésére, a szükséges játékszerek kiválasztására.

- Segít a játékok megjavításában, egyszerűbb játékeszközöket segítséggel elkészít.

- Konstruáló tevékenység közben játékszereket is tud készíteni. Élethelyzetek reprodukálása közben épít, vagy a létrehozott alkotás hatására képzeletbe bele magát élethelyzetekbe. A valóság tárgyaihoz, játékszerekhez vagy egyszerű modellekhez hasonlót képes készíteni.

- A szabályjátékban a gyermek a győzelem érdekében egyéni kívánságait képes egyeztetni társaiéval. Közösen öröködnék a szabályok betartása felett.
- **5-6-7 éves** korban megérti, és elfogadja játszótársai elgondolásait, tevékenységük logikáját. Alkalmazkodik a játék szabályaihoz. Le tud mondani egy-egy kedves játékszerről.
- Olyan játékhelyzeteket hoz létre, amelyekben tapasztalatai, érdeklődése alapján ábrázolhatja a felnőttek tevékenységét és kapcsolatait. Önálló a játék tervezésében, a szerepek kiválasztásában, a játék eszközeinek megválasztásában, a szabályok betartásában. A játzó csoport tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.
- A barkácsolás a szerepjáték és a bábozás természetes eszköze, alkotórésze. Egy-egy esetben a gyermek maga kezdeményezi, megválasztva a módot és az eszközöket. Az elkészített eszközt fel is használja.
- Mesealakok és a hétköznapi élet bábfigurái segítségével eljátssza élményeit.
- Konstruálás során mind igényesebbé válik alkotásaival szemben. Bonyolultabb alkotást hoz létre, eredményre törekszik, igénye a modell egyre pontosabb megközelítése. A játékelemeket biztosan kezeli, tevékenysége a szerepjátékhoz sokoldalúan kapcsolódik. Alkotásait önállóan, egyéni ötlet alapján hozza létre, a különböző anyagok és eszközök kombinált alkalmazására képes.
- Szabályjátékok közül a bonyolultabb, nagyobb ügyességet és szellemi erőfeszítést igénylők is kedveltek. Egymást a szabályok betartására figyelmeztetik. Egészséges verseny jelenik meg.

1.4.4. Módszertani alapelvek

- A játék folyamatában az óvónő tudatos jelenlétével biztosítja az élményszerű, elmélyült játék kibontakozását.
- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy játékirányító tevékenysége azon feltételek megteremtésére vonatkozik, amelyek hatással vannak a játékra, amelytől a játék függ. Irányító tevékenysége kiterjed a gyerekek világról szerzett tapasztalatainak, ismereteinek állandó bővítése, elmélyítése, és az élményeket kísérő pozitív érzelmek alakítására.
- Az óvodapedagógus a szükség és igény szerinti együttjátzásával, támogató, ösztönző magatartásával segíti a gyermeki játék folyamatát.
- Az óvodai játék biztosítja minden gyermek számára, hogy az érzelmi alapú élmények folyamatos töltekezésével a gyermek egyéni vágyai és ötletei kibontakozhassanak.

- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy a játék a legfőbb személyiségfejlesztő eszköz az óvodás gyermek életében, a játék eredményeképpen alapozódnak a képességek, és alakul a magatartás.
- A spontán módon kezdeményezett játékok gazdagítják a személyiséget, de egyes képességek kifejlesztésére az óvodapedagógus által kezdeményezett és irányított játékokra is szükség van.

1.4.5 A játék kapcsolatai más nevelési területekkel

- A gyermek játékanak alapja, eszköze az őt körülvevő valóság, játék útján ismerkedik a külvilággal. A gyermek játéka környezetéről szerzett ismeretei bővüléseivel gazdagodik, ezért az óvodai nevelésünk területei közül a legszorosabb a kapcsolata a **környezet megismerésére neveléssel**.
- A játék fejleszti a gyermek mozgását, az új mozgásformák kialakulását, a finommozgást, a ritmikus mozdulatok kialakulását, így gyakran összefonódik a **testneveléssel** és az **énekeszenei neveléssel**.

1.5. Munka az óvodában

1.5.1. Feladatok

- Az óvónő tanítsa meg a gyermekeket a feladatok elvégzésére.
- Teremtse meg az önálló munkavégzés lehetőségét, a tartalmilag gazdag, változatos feladatokat.
- Az óvónő biztosítsa a gyerekek tényleges aktivitását.
- A gyermek képességeinek megfelelő feladatot kapjon, legyen alkalma gyakorlásra.
- A gyermek kapjon folyamatos, konkrét, saját magához mérten fejlesztő értékelést.
- Az óvónő a visszatérő munka jellegű tevékenységek során teremtsen visszatérő német nyelvű kommunikációs helyzeteket.

1.5.2. Munkatevékenységek

- A gyermekek az önkiszolgálást, a felnőtteknek való segítség feladatait növekvő önállósággal végzik.

pl. asztal megterítése, asztal leszedése, tálalás, söprés, asztalok, székek letörlése, növények locsolása.

- Az ünnepi készülődés, teremrendezés, játéksarok díszítése örömmel végzett tevékenység.
- Rendszeresen végzett tevékenységek a játékjavító munka, időnként nagytakarítás egy-egy játszóterületen, játékszerek tisztítása, babaruhák mosásában való segédkezés.
- A növény és állatgondozás területén:
 - növények átültetése, kapálgatás, öntözés, fű és levelek gereblyézése
 - állatok (halak) etetése, akváriumgondozásban való részvétel
- A komposztáló kezelése, a hulladékok szelektív elhelyezése felnőtt irányításával történik.

1.5.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek részt vesznek a csoportszoba díszítésében, rendezésében, az átrendezéshez ötleteik vannak. Vigyáznak a terem rendjére, ellenőrzik az ezzel kapcsolatos tennivalókat. Időnként nagytakarítást végeznek egy-egy meghatározott területen.
- Ünnepekre ajándékot készítenek.
- Megbízásokat, pl. üzenet átadása, teljesítenek.
- Részt vesznek a növények gondozásában, az állatok gondozását napi rendszerességgel elvégzik. Folyamatosan részt vesznek az óvodaudvar rendezésében.

1.5.4. Módszertani alapelvek

- A munka a közösségért végzett tevékenység, a gyermek érezze szükségességét, értelmét: legyen örömmel végzett tevékenység.
- Az óvónő támaszkodjék a munka játékkal megegyező sajátosságaira. Törekedjen a munkára készítő indítékok erősítésére a gyermekben, **erősítse a munka sajátos, játéktól eltérő vonásait.**
- Az egyes munkafajták bevezetésében a fokozatosság elve érvényesüljön.
- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy az állandóság és folyamatosság erősíti a gyermekben a munka szükségességének érzését.
- A munka a napi tevékenységek természetes részét alkotja, hat a gyerekek önértékelésére, igény szintjének növekedésére.
- Az óvónő törekedjen arra, hogy a munkavégzés örömmel és szívesen végzett tevékenység legyen.
- Az óvónő vegye figyelembe, hogy a gyermekek eltérő fizikai adottságokkal rendelkeznek.

1.5.5. A munka kapcsolata más nevelési területekkel

- A munka kapcsolata legszorosabb a **közösségi és erkölcsi nevelésünkkel**, mert a gyermek a közösség érdekében végzi a munkatevékenységet (közösségi kapcsolatok, kötelességteljesítés, a saját és mások elismerése).
- A munkavégzés számos ponton kapcsolódik a **környezet megismerésére** neveléssel, pl. növénygondozás, környezetépítés, környezetszépítés, környezetrendezés.

1.6. Környezet megismerésére nevelés - matematikai tapasztalatok

1.6.1. Feladatok

- Az óvónő segítse a szülőket, hogy felismerjék a gyermek környezete iránti érdeklődésének fontosságát, hívja fel figyelmüket a gyermeki kíváncsiság fontosságára. Támaszkodjon a gyermek családi kirándulásán, nyaraláson stb. szerzett tapasztalataira.
- Teremtse alkalmat megfigyelésre, biztosítsa a szükséges tapasztalati és élményanyagot, foglalkozásokon kívüli időben is használja ki a tapasztalatszerzési lehetőségeket.
- A foglalkozásokon a tárgyakat, jelenségeket természetes környezetben és természetes megjelenési formájukban mutassa be. Egy-egy témakört az óvónő változatosan, többször is kezdeményezhet.
- Az óvónő vegye figyelembe, hogy a környezet megismerése során az ismeretek elmélyülése lehetőséget biztosít új német nyelvű kifejezések, szavak elsajátításához.
- Vezesse rá a gyerekeket a legfontosabb ismertetőjegyek, hasonlóságok, különbségek, összefüggések észrevételére, és ösztönözze őket, hogy megfigyeléseiket szóban is kifejezzék.
- Szabad, alkotó légkörben ösztönözze beszélgetésre a gyerekeket, olyan feladatokat tervezzen, amelyek megoldásához a gyermek együttműködésére van szükség.
- Tegye lehetővé a gondolkodási képesség hatékonyságának alakulását.
- Az óvónő tegye lehetővé, hogy az óvodában legyen mód a helyes közlekedési morál megalapozására (udvariasság, előzékenység, köszönés, idős emberek megsegítése).
- Kirándulások, séták során ügyeljen arra, hogy a gyermekek a környezet megismerésén túl, megfelelő érzelmi viszonyulás kialakításával az élő környezet védelmére

hangolódjanak (rongálás helyett az életfeltételeket javítsák: a Miklós Pál-hegy, Séd patak, Schönig rét környéke).

1.6.2. Tevékenységek

1.6.2./a Tevékenységek a természeti tapasztalatok körében

- Az évszakok megismerésén keresztül az időjárás és a természet jellemzői, változásai, a színek, fények, formák szépségei sokoldalú tapasztalatszerzésre adnak lehetőséget.
- A gyermekek a növény és állatvilágot a közvetlen környezetünkből ismerik meg (erdőn, mezőn, patakparton, kertben, szántóföldeken és óvodánkban).
- Gondozzák a növényeket és állatokat.

1.6.2./b Tevékenységek a társadalmi tapasztalatok körében

- Koruknak megfelelő ismereteket gyűjtenek a családról, szükségleteiről, munkájáról, a családtagok egymáshoz való viszonyáról, az együttélés konkrét tapasztalatairól.
- Az óvoda új környezete a gyermeknek. Megismeri tartalmát és funkcióját, az alkalmazkodás szokásrendjét, az óvoda dolgozóinak munkáját.
- Megismerkedik az óvoda környezetében megfigyelhető foglalkozásokkal (eladók a boltban, hivatali dolgozók, autóvezetők, folyó tisztítása, építkezések, erdészet, vadvédelem, porcelángyár, posta).
- Tapasztalatokat szereznek az orvos és védőnő, a betegellátás feladatairól. Megismerik a gyógyszerek használatát, a baleset megelőzést.
- Megnevezik az emberi testrészeket, ismerik és gyakorolják tisztántartásukat, megismerik érzékszerveiket, azok funkcióit, védelmét.
- Gyakorolják a helyes gyalogos és kerékpáros közlekedést.
- Megismerik a közlekedési eszközöket - lehetőleg természetes környezetben, a nem elérhetőket szemléltetve.
- Megfigyelik a napszakokat és az ehhez kapcsolódó tevékenységeket.
- Ellátogatnak a szomszéd községben levő általános iskolába, beszélgetnek tapasztalataikról.

1.6.2./c Tevékenységek a matematikai tapasztalatok körében

- A gyermekek összehasonlítást, szétválogatást végeznek meghatározott szempontok szerint, sorba rendeznek mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályok szerint.
- Mérési, összemérési feladatokat végeznek mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel.

- Tapasztalatokat szereznek a geometria körében (építéssel, síkbeli alkotásokkal), a geometriai formákat felismerik.

- A tükörrel végzett tevékenység (pl. mozgás tükör előtt), de más területen végzett tevékenység is (pl. testnevelés, rajzolás) a gyermek tájékozódását fejleszti a térben és síkban ábrázolt világban.

1.6.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek ismerik az évszakokat és jellegzetességeit. Kellő mennyiségű, mélységű ismereteik vannak az időjárásról, növényekről, állatokról.

Ismerik lakásuk címét, szülei foglalkozását.

Gyakorlatuk van a közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket, tudják, hol használják őket, és hogy emberek készítik.

Ismereteik vannak a testrészek körében. Ismerik a napszakokat.

- Képesek tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére.

Értik, és helyesen használják az összehasonlítást kifejező szavakat.

Részt tudnak venni mennyiségek összemérésében, össze tudnak mérni két halmazt párosítással.

Elő tudnak állítani ugyanannyit, többet, kevesebbet.

Tárgyakat meg tudnak számlálni (legalább tízig).

Azonosítani tudják különféle helyzetükben is az egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.

Képesek másolással építeni, vagy kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat. Képesek alakzatok szétválogatására, az egyes egyszerű tulajdonságokat megnevezik.

A jobbra-balra irányokat megkülönböztetik. Értik, és követni tudják az irányokat, illetve helyeket kifejező névutókat.

1.6.4. Módszertani alapelvek

- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy a környezeti nevelés a gyermek óvodán kívüli tapasztalatszerzését kiegészíti más jellegű tevékenységek gazdag választékával (szerepjáték, sport, zene stb.), valamint a személyiségfejlesztés környezeti feltételeinek kiszélesítésével (gyermekcsoport, meleg, derűs nevelői attitűd).

- Az óvónő törekedjen arra, hogy a külső világ tevékeny megismerése a csoporthoz való érzelmi kötődést, kapcsolatépítést, az identitástudatot, a szülőföld és a haza szeretetének megalapozását tegye lehetővé.

- A környezeti nevelés témái minden esetben megfigyeléshez, tapasztalatszerzéshez illeszkedjenek. A tapasztalatszerzésben a gyermek legyen mindig motivált.
- Az óvónő erősítse a gyermekben a természeti környezet iránti megbecsülést, felelősségérzetet, ösztönözze a természet óvására, környezetük védelmére.

1.6.5. A környezeti nevelés kapcsolatai más nevelési területekkel

A környezet megismerésére nevelés tartalmában konkrét összefüggést mutat a **közösségi neveléssel** a társadalmi környezethez való alkalmazkodás, a szociális tanulás terén. A **vizuális neveléssel** való kapcsolatot a környezet megismerése, esztétikai hatása, ábrázolásban való megjelenítése, színek, fények stb. mutatják.

1.7. Vizuális nevelés

1.7.1. Feladatok

- Az óvónő egész nap biztosítson a gyermekeknek lehetőséget az ábrázolásra, az udvari lehetőségeket teremtse meg.
- Hívja fel a szülők figyelmét arra, hogy otthon is adjanak a gyermekeknek lehetőséget ábrázolásra.
- Figyelje a gyermek egyéni fejlődését, s ha szükséges egyéni foglalkozással segítse a differenciált fejlesztést igénylő gyermekek tevékenységét.
- Segítse a kezdeményező, kreatív magatartás érvényre jutását, teremtse meg ennek hangulati, környezeti és eszközbeli feltételeit.
- Ismertesse meg a gyermekeket az eszközök használatával, az ábrázolási technikákkal.
- Hangsúlyozza az esztétikus környezet felismerését, a környezet óvását, alakítását.
- Az óvónő vegye észre, és erősítse meg, ha valamelyik gyermeknek egyedi formák jelennek meg munkáiban. Ismerje fel a formateremtő szándékot, a színhasználat kreativitását, az eredetiséget, a gyermek saját képi elemei ismételtetésében, motívumai variálásában - ebben erősítse meg őt.
- A gyerekek valamennyi rajzát alkotásként, értéként kezelje.
- Teremtse alkalmat a gyermekek munkájának folyamatos bemutatására, s hogy a gyermekek egymás munkáját nézegethessék.

1.7.2. Tevékenységek

- Képalakító tevékenység a gyermek firkálgatása, rajzolgatása kedve, érdeklődése szerint, majd emlékképek, képzelet nyomán, később élmények, elképzelés szerint.

Képek készítése festéssel, rajzolással, papír-, textilragasztással, agyaglapba karcollással, nyomattal.

Rajzolás puha ceruzával, zsírkrétával - nagyobb felületre (pl. homokba pálcával, bottal, aszfaltra krétával, csomagolópapírra filccel, zsírkrétával).

Festék, festékkoldás, színek alkotása, színfoltok.

Térkifejezés a lap síkján.

- Plasztikai munkák

Tetszés szerint különféle formák, tárgyak gyurkálása, agyagkompozíciók alkotása. Képlékeny, könnyen munkálható anyagok használata (homok, hó, agyag, sár, gyurma, papír, termések, textíliák, fonalak, fadarabok, gallyak).

A gyermekek tapasztalatot szereznek az anyagok viselkedéséről. Az anyag formálását többféleképpen végzik: kézzel (nyomkodva, ütögetve, darabolva, gyurkálva, mintázva, gömbölyítve, sodorva, simítva, karcollva, gyúrva, tépve, rajzolva stb.) és szerszámokat használva.

A papírhajtogatás, tépés, nyírás, ragasztás, varrás, kötözés, fonás, szövés is plasztikai tevékenységek.

- **Építés**, formák rakosgatása, sorakoztatása, majd különféle anyagokból térbeli alakzatok építése (tárgyak, elemek, homok, hó, bútor, doboz stb. felhasználásával), az elemekből térrészeket állítanak össze (búvóhely, sátor, ház stb.).

Különböző maketteket építenek segítséggel.

- Műalkotások, képek nézegetése. A németység tárgyi kultúrájának bemutatása, megfigyelése.

1.7.3. A gyermek fejlődésének jellemzői az óvodáskor végére

A gyermekek bátrak, ötletesek az építésben, téralakításban. Képesek formai jellemzők megnevezésére. Színhasználatukra jellemző, hogy előnyben részesítik kedvelt színeiket, észreveszik munkáik színhangulatát.

Formaábrázolásuk változatos, hangsúlyozzák a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.

Emberábrázolásaikban megjelennek a testrészek, próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is.

Képesek önálló formaalkotásra elképzeléseik alapján, és megfigyeléseik felhasználásával. Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat.

Önállóan díszítenek tárgyakat.

Érdeklődnek érdekes, szokatlan jelenségek iránt. Elmondják véleményüket az óvodai környezetről, szívesen vesznek részt annak szépítésében.

Készítést éreznek arra, hogy figyelmüket összpontosítsák, technikai tudásukat aktivizálják.

1.7.4. Módszertani alapelvek

- Az óvónő tegye lehetővé, hogy a vizuális nevelés tevékenységei rendszeres tapasztalatot és élményt biztosítsanak a gyermekek számára.
- Az óvónő törekedjen arra, hogy az ábrázoló tevékenység mindenkor a gyermek alkotókedvét és önbizalmát erősítse.
- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy a vizuális nevelés a gyermek spontán, eredeti képi kifejezés hajlamaira épít. A gyermeki fogékonyság alakítását a környezettel való viszony formálása teszi lehetővé.

1.7.5. A vizuális nevelés kapcsolatai más nevelési területekkel

A vizuális nevelés tartalmában és feladataiban konkrét összefüggést mutat a **játékkal** (pl. konstruálás, játékos tevékenység), valamint a **környezetismereti neveléssel** (pl. színek, formák megfigyelése, környezetalakítás).

1.8. Irodalmi nevelés

1.8.1. Feladatok

- Az irodalmi nevelés anyagában a helyi német nyelvű mondókák, ölbeli játékok dominálnak, az óvónő válasszon rövid német nyelvű verseket, a mesék között is legyenek német nyelvűek (évente 2-3).
- Az óvónő arra törekedjen, hogy a jól kiválasztott verset és mesét a gyermekek újra és újra szívesen hallgassák, legyen kedvenc meséjük.
- A magyarul mondott mesék közé válasszon az óvónő német népmesét is.
- Teremtse meg a mesemondás alkalmait a mesemondásra utaló ismétlődő szokásokkal.

- Tartson igényt mesehallgatáskor az egész csoport részvételére, s ezt pedagógiai tapintattal, a személyi kapcsolatokat erősítő érzelmi eszközökkel érje el.
- Hívja fel a szülők figyelmét az otthoni mesélés és könyvnézegetés fontosságára.
- A két óvónőnek egyéni repertoárja legyen, a verseket, mondókákat, meséket lehetőleg szabadon, emlékezetből mesélje.

1.8.2. Tevékenységek

A gyermekek mondókákat, kiolvasókat, verseket ismételtetnek, szívesen hallgatnak mesét, érdeklődnek a hallható, utánozható szöveg, mozgásos játék iránt. Önállóan is képesek mesét elmondani, időnként történeteket, meséket kitalálni.

1.8.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyerekek játék közben odaillő szövegeket, rigmusokat mondogatnak. Az elhangzott vers, mondóka ismétlését kérik.

Kezdi felfogni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit. Várják, kérik a mesemondást, megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik.

Figyelmesen végighallgatják a mesét, viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei.

A folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait össze tudják kötni.

Néhány kedvelt mesehősük szerepel játékaikban. Az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása, rajzolása kedvelt szórakozásaik közé tartozik. A szereplők érdekes szólásait, furcsa, vagy szép hangzású nevét megjegyzik.

Mesekönyveket nézegetnek, olvasást mímelve, egy-egy betű iránt érdeklődnek, megtalálják kedvelt meséiket. Ismerik az óvoda gyermekkönyv polcát, vigyáznak a könyvekre.

1.8.4. Módszertani alapelvek

- Az óvónő mindig a nyelvileg tiszta, értékes irodalmi alkotások közvetítését érvényesítse.
- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy a mesék indulatok feldolgozására alkalmasak, a belső képteremtés elsajátításában pótolhatatlanok.
- Az óvónő vegye figyelembe, hogy a német nyelvű irodalmi anyag és az előadás atmoszférája révén a nemzetiségi érzelmek fontos közvetítője.

1.8.5. Kapcsolatok más nevelési területekkel

Az irodalmi nevelés a legszorosabban összefonódik az **anyanyelvi neveléssel**, a **zenével**, az **énekekkel**, a **mozgásos játékkal**, mivel ezek az előadás közvetítő elemei.

A **német nyelv** elsajátításában az irodalomnak döntő szerepe van (német nyelvű mondókák, versek és népmesék értése és utánzása révén).

1.9. Zenei nevelés

1.9.1. Feladatok

- Az óvónő a zenei nevelés anyagát elsősorban a helyi gyermekdalokból (höcögtetők, altatók, körjátékok) és német nyelvű dalokból válassza.
- A gyermek a nap folyamán, foglalkozásokon kívül is szerezzen zenei élményeket.
- Az óvónő a dalanyagot hangolja össze a zenei feladatokkal, a foglalkozásokat a gyermekek aktív részvételére támaszkodva szervezze meg.
- Fordítson gondot a mozgások esztétikus, egyöntetű megformálására, a játékos mozgás legyen természetes táncmozgás.
- A játék öröme mellett az óvónő ügyeljen az éneklés könnyedségére. Az éneklés legyen egyszerű és természetes.
- Az ünnepi készülődés hangulatához az énekek is hozzájárulnak.
- A dalok érzelmi hatását az óvónő használja fel nevelési céljai eléréséhez.
- Teremtsen feltételeket a gyermekek énekes alkotó hajlamának kifejtéséhez (énekbeszéd).
- Teremtsen lehetőséget az élő hangszeres zene megfigyelésére, a helyi népdalokkal való ismerkedésre.

1.9.2. Tevékenységek

A legkisebbekkel simogató, tapsoltató, höcögtető ölbeli játékokat játszunk egyenként.

A gyermekekkel énekes beszélgetéseket, dallamokat találunk ki vershez, mondókához, bábozáshoz, vagy kérdés-felelet játékot játszunk.

Énekelnek játékdalokat, múdalokat, ünnepi alkalomra szóló dalokat, ismételtetnek mondókákat.

A zenehallgatás a zene figyelmes, érdeklődő befogadására szoktat, felkelti a hangszerstanulás iránti érdeklődést.

A gyermekek gyakorolják a halk-hangos, magasabb és mélyebb hangok közötti különbségek észrevételét és jelzését, a zörejek hangszínének felismerését, az egyenletes löktetés érzékeltetését játékos mozgással, tapssal, körben járással, tánccal.

Gyakorolják a tempótartást, a tempó kifejezését énekkel, mozgással. Egyszerű ritmushangszereket használnak.

Játszanak dallamfelismerő játékokat, elsajátítják a dallambújtatás módszerét.

1.9.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermekek tisztán, szép szövegkiejtéssel, megfelelő tempótartással énekelnek és mondanak mondókát.

Felelgetős játékokat el tudnak énekelni.

Felismerik a magas és mély éneklés közötti különbséget, tudnak magasabban és mélyebben énekelni.

Ismerik a halk és hangos közötti különbséget, tudnak halkán, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni.

Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről. Tudnak dalokat jelre hangosan és magukban énekelni. Megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit.

Ismerkednek eredetiben néhány hangszerrel.

A dalok, mondókák ritmusát összekapcsolják, jellegzetes ritmusuk alapján felismerik.

Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak.

Összehasonlítják és bemutatják a gyors és lassú tempót.

A tempókülönbséget más fogalompárokkaal is összekapcsolják (pl. magas és gyors).

Az egyszerű, játékos, táncos mozgásokat szépen megformálják. Képesek egyensúlyváltást kívánó mozgásokra.

Térformákat alakítanak (kör, csigavonal, hullámvonal).

Ütős hangszereket, ritmushangszereket használnak.

Próbálkoznak énekes dallamrögtönzéssel.

A bemutatott élőzenét figyelmesen hallgatják.

1.9.4. Módszertani alapelvek

- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy a zenei nevelés során tapasztalatot és élményt nyújt, megteremti a zenei anyanyelv alapjait.

- Az óvónő kövesse a fokozatosság elvét a zenei anyag feldolgozásában, a játékok sorrendjében, a zenei képességek fejlesztésében.

- Érvényesítse a zene és éneklés érzelmi és értelmi hatásait a német nyelv elsajátítása, a nemzetiségi érzelmek alapozása során.

1.9.5. Kapcsolatok más nevelési területekkel

A zenei nevelés az **anyanyelvi és német nyelvi neveléssel** alapvető, átfogó kapcsolatot mutat. Ezt indokolja a beszélt nyelv zeneisége, valamint az éneklés felhasználása a nyelvsajátításban.

A zenéhez kapcsolódó mozgás, a ritmus szoros kapcsolatban áll a **testnevelés** mozgásosságával.

1.10. A testi nevelés

1.10.1. Feladatok

- A gyermekeknek legyen lehetőségük természetes mozgásigényük kielégítésére, a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységre, az egyéb tevékenységbe komplexen beépített testmozgásra. Az óvodapedagógus a gyermekeket ösztönözze ebben.
- Az óvónő teremtsen meg a rendszeres egészségfejlesztő testmozgáshoz szükséges feltételeket, szervezzen mozgásos játékokat és feladatokat. Erre naponta, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.
- Szervezzen irányított mozgástevékenységet, mindennapos és heti rendszerességgel.
- A mozgásos tevékenységek során törekedni kell a szabad levegő kihasználására, a testnevelési foglalkozások a szabadban is szervezhetők.
- Az óvodapedagógus a mindennapos testnevelést, a tervezett foglalkozásokat és mozgásos játékokat lehetőleg német nyelven vezesse.
- A tervezett, szervezett mozgástevékenység igazodjon a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez. A mozgásforma alkalmazkodjék a gyermekhez, a gyakorlatokat ki-ki saját képességei szerint hajtsa végre.
- Az óvodapedagógus különböző nehézségű, differenciált feladatok adásával segítse elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességének legmegfelelőbb mozgásos feladatot. Tegye lehetővé, hogy egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassanak, törekedjen arra, hogy a lehető legkevesebb várakozási idővel, folyamatosan mozogjanak.
- A rendszeres mozgás megkedveltetésében működjön együtt a családdal.

1.10.2. Tevékenységek

A gyermekek mozgásos játékokat (kooperatív mozgásos játék, szabályjáték, utánozójáték) játszanak, rendszeres egészségfejlesztő testmozgást végeznek, köztük gimnasztikai gyakorlatokat. Tornaszereket használnak (pad, zsámoly, karika stb.).

Ismerkednek a szervezési gyakorlatokkal.

Végeznek járásgyakorlatokat, futógyakorlatokat, speciális lábboltozat erősítő és tartásjavító gyakorlatokat.

Testnevelési tevékenységük között szerepel a támasz, a függés, bújás, mászás, csúszás, gurulás, egyensúlygyakorlatok, ugrás, dobás valamint labdagyakorlatok.

1.10.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Növekszik a gyermekek teljesítőképessége, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.

Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és ugrásban növekednek. Mozdításuk gyors és kitartó, tájékozódó képességük fejlődik. Megszeretik és igénylik a mozgást.

Váltóversenyt játszanak, megértik az egyszerű vezényszavakat.

A természetes járást ütemes járással váltakoztatják.

20-30 métert futnak, talicskáznak, egyensúlyoznak, akadályt átugranak, ugrásokat talajéréskor fékezni tudják.

Kislabdát hajítanak, labdát vezetnek.

1.10.4. Módszertani alapelvek

- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy a testi nevelés, a mozgás, kedvezően hat a gyermekek pszichomotoros képességeire (hely- és helyzetváltoztatás, finommotorika, mozgáskoordináció), személyiségük fejlődésére (énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövetés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás), valamint kondicionális képességeire (erő, állóképesség, teherbíró képesség, izomegyensúly és testtartás).

- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy a testnevelés legértékesebb anyagai a játékok.

- Az óvónő vegye figyelembe, hogy a gyermek rendszeres mozgáshoz való igényének kialakítása az egészség megőrzéséhez nélkülözhetetlen.

- A gyakorlás mindig érzelmi biztonságban zajlik, formája legyen sokszínű, változatos és örömteli.

1.10.5. Kapcsolatok más nevelési területekkel

– A kondicionális képességek befolyásolják a gyermek egészséges fejlődését, felerősítik és kiegészítik a **gondozás és egészséges életmódra nevelés** hatásait. A rendszeres mozgás a gyermek igényévé válik, beépül a szokásrendszerébe.

Német nyelvi nevelés - A mozgással kapcsolatos, mozgáshoz kapcsolódó szókészlet az ismétlődés gyakorisága miatt gazdagítja a gyermek aktív és passzív szókincsét. Nagyon sok ige és melléknév elsajátítására van lehetőség természetes körülmények között.

- A testi nevelés, a mozgás nagymértékben hozzájárul a **tanulási** képességek, kompetenciák kialakulásához, fejlődéséhez.

II.2. Az óvoda egyéb foglalkozásai

Az óvoda a pedagógiai alapellátáson kívül megfelelő pedagógiai kontroll mellett a szülők igénye alapján tanfolyamokat szervezhet. (Ilyen jellegű szolgáltatás intézményünkben jelenleg nincs.)

A gyermekek hit felé neveléséhez az óvoda

- helyet biztosít nyitvatartási időn túl, vagy nyitvatartási időben (délután) a tornaszoba helyiségében (Süni csoport)

- a szervezési feladatokban, a hit felé nevelésre való jelentkezés lebonyolításában segítséget nyújt.

A foglalkozásokat képzett hitoktató vezeti.

II.3. Az óvoda kapcsolatai

3.1. Az óvoda és a család

3.1.1. A kapcsolattartás feladatai

Az óvoda és a család kapcsolatának feladatai megtalálhatók az egyes nevelési területeken belül.

- Óvodánk feladata, hogy felismerje, megismerje azokat a sajátosságokat, amelyeket a gyermek a családból hozott, sikeresen építsen rá, folytassa, ha szükséges korrigálja a család nevelését.

- Folyamatként kezelje a gyermek fejlődését, hívja fel a család figyelmét a helyes nevelés, megfelelő fejlesztés feladataira.
- Tájékoztassa a családot az óvoda nevelőmunkájáról, a gyermek fejlődéséről.
- A kapcsolat alakításában az óvoda a kezdeményező.

Betekintést enged az óvoda életébe a családnak, naponkénti párbeszéddel fokozza (ha szükséges) a család érdeklődését. Óvodai életünkben időt és helyet jelöltünk ki beszélgetésre, amikor az óvónők és a dajka rendszeresen a szülők rendelkezésére állnak.

3.1.2. A kapcsolattartás elvei

- A nevelésben az óvoda ismerje el a család elsődlegességét, tisztelje a szülőt.
- Az óvónő fogadja el a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben hiányosságokat tapasztal.
- Kapcsolatában éreztesse az őszinte „odafordulást”, az empátiát és segítő szándékát addig a pontig, amíg a szülő képes elfogadni.
- A kapcsolat épüljön tapintatra, és mélyüljön el a közös programok együttes tevékenységei alkalmával.
- Az óvónő ismerje és fogadja el a család szokás és szabályrendszerét, s tapintatosan befolyásolja az életmód jó szokásainak alakításában.
- Az óvodavezető tájékoztassa a szülőket a német nemzetiségi óvoda neveléséről, az óvoda programjáról a gyermek óvodába lépése előtt.
- Az óvoda helyi programjának kialakításában, beválásának figyelemmel kísérésében a Szülők közösségének képviselői által vegyenek részt a szülők.
- Az óvoda szülői képviselőjét a Szülők közössége látja el, melynek működési feltételét, feladatait maguk alakítják ki.

3.2. Az óvoda és a Herendi Általános Iskola és AMI kapcsolata

3.2.1. A kapcsolattartás feladatai

- Az óvoda tegye lehetővé, hogy a gyermekek pozitív élmények útján megismerkedjenek az iskolai életmóddal. Az óvónő segítse az iskolába lépés zavartalanságát (a gyermekek fokozatos alkalmassá tétele az iskolai életbe való bekapcsolódásra, a gyermekek ismerkedése a tanítónővel az óvodában, a gyermekek látogatása az iskolában).
- Az óvoda tegye lehetővé, hogy az iskola tanítói, nyelvtanárai ismerjék meg az óvodai nevelőmunka folyamatát, eredményét.

- Az óvónő kísérelje figyelemmel a gyerekek iskolai beilleszkedését (kapcsolattartás a tanítókkal, óralátogatás, pedagógiai megbeszélések), az információkat, tapasztalatait használja fel nevelő munkájában.
- Az óvónő működik együtt a családdal és a nevelési tanácsadóval az iskolába lépés harmonikus megvalósítása érdekében.

3.2.2. A kapcsolattartás elvei

- Az óvoda és az iskola együttműködésében érvényesüljön a kölcsönös bizalom, egymás munkájának ismerete, megbecsülése, a kölcsönös nyitottság, a nevelőpartneri viszony kialakítása az iskola pedagógusaival.
- Az óvoda az iskola követelményeinek hatására sem térhet el az óvodai nevelési program céljától, feladataitól, módszereitől.

3.3. Az óvoda és a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat kapcsolata

3.3.1. A kapcsolattartás feladatai

A gyermekvédelmi feladatokat teljes körű szakértelemmel a Családvédelmi és Gyermekjóléti Szolgálat látja el többek között "jelzőrendszer" működtetésével. Az intézménynek prevenció, korrekció, védő-óvó feladatai vannak:

- feltárja a gyermekek épségét és fejlődését veszélyeztető okokat,
- a káros hatásokat ellensúlyozza.

Ehhez megfelelően ismerni kell az óvodások családi hátterét, szociokulturális, esetleg anyagi helyzetét.

3.3.2. A kapcsolattartás elvei

- Minden gyermekvédelmi intézkedés a gyermek érdekeit tartsa szem előtt.
 - Az Óvoda és a Családvédelmi és Gyermekjóléti Szolgálat kapcsolatában az együttműködés és egymás tájékoztatása messzemenően érvényesüljön.
- Egymás kölcsönös tájékoztatására a bizalom és a diszkréció legyen jellemző.

II. 4. Gyermekvédelem az óvodában

A gyermekvédelmi feladat az óvoda pedagógusai (óvodavezető, csoportvezető óvónő/k) látják el. Az óvó – védő előírásokat az óvoda Házirendje, valamint az SzMSz tartalmazza „Az

óvoda egészségvédelmi szabályai” címszó alatt. Amennyiben az óvoda gyermekbántalmazás vélelme, vagy egyéb, a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.

4.1. Az óvodapedagógusok gyermekvédelemmel összefüggő legfontosabb feladatai

- Közreműködnek a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében, megszüntetésében. A prevenciót minden gyermekre kiterjesztik. Együtt működnek és jó kapcsolatot alakítanak ki a gyermekjóléti szolgálattal. A „jelzőrendszer” működésében, a jelzőrendszeri megbeszéléseken rendszeresen részt vesznek, szükség szerint esetészlelő lapot vezetnek.
- Az intézményvezető írásban közlésezi, a szülők rendelkezésére bocsátja a gyermekvédelmi szakember elérhetőségét.
- Elősegítik a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását.
- Biztosítják a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén óvó-védő intézkedésekre tesznek javaslatot. Minden rendelkezésre álló eszközzel segítik a gyermek családban történő felnevelését.
- Elősegítik az új óvodások beilleszkedését, befogadását.
- A gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismerik, a szülő szerep eredményesebb betöltéséhez segítséget nyújtanak.
- Felismerik a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, szükség esetén ehhez szakember segítségét kérik.
- Figyelemmel kísérik a rendszeres óvodába járást, szükség esetén jelzik a hiányzást.
- A családok szociális, és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutást javaslatukkal segítik. Az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében közreműködnek.
- Részt vesznek az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában, a szűrést szükség esetén soron kívül javasolják.

4.2. Pedagógiai eszközök a veszélyeztetett gyermekek egészséges fejlődésének elősegítéséhez

- Az óvodapedagógus a nevelő, és oktató tevékenység keretében az ismereteket tárgyilagosan, és többoldalúan közvetítse.
- Nevelőtevékenysége során vegye figyelembe a gyermek egyéni képességét, tehetségét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét, fejlettségét, fogyatékosságát.

- Segítse a gyermek képességének, tehetségének kibontakozását. Segítse a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetű gyermek felzárkózását társaihoz.
- A gyermek részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket adja át, ezek elsajátításáról győződjön meg.
- Ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, tegye meg a szükséges intézkedéseket.
- A gyermekek emberi méltóságát, és jogait tartsa tiszteletben.
- A szülőket az őket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztassa. A kérdésekre érdemi választ adjon.
- Figyelmeztesse a szülőt, ha gyermeke jogainak megóvása, vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedéseket tart szükségesnek!

III. A HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM FELTÉTELRENDSZERE



1. A pedagógiai program személyi feltételei

- Óvodai nevelésünk középpontjában a gyermek áll.
- Az óvoda a mindenkori gyermeklétszámtól függően, jellemzően 1 vegyes életkorú csoportban (maximum 2 csoport) foglalkoztat nemzetiségi óvodapedagógust.

A foglalkoztatott óvónők rendelkezzenek német nemzetiségi óvodapedagógusi diplomával, német nyelvismerettel. Azonosuljanak a nemzetiségi irányelvekkel, azokat mindennapi tevékenységük során a gyakorlatban alkalmazzák. Ismerjék a magyarországi németek hagyományait. Rendelkezzenek sokrétű módszertani ismerettel, alkalmazzák azokat kompetens módon.

Az óvodapedagógusok továbbképzéseken folyamatosan bővítik szakmai és szociális kompetenciáikat.

- Szakmai továbbképzések és érdeklődési területek a nevelőtestületben:
 - a német nemzetiségi óvodai nevelés - módszertani és tanuláselméleti továbbképzések
 - nyelvi tudást fejlesztő kurzusok
 - személyiségfejlesztés lehetőségei - fejlesztőpedagógia
 - a gyermekek óvodai hangszerhasználatának lehetőségei (zenei képzés)

- nemzetiségi gyermektánc lehetőségei az óvodában

A következő 5 évben nevelőtestületünk szándékozik részt venni speciálisan német nemzetiségi óvónők számára szervezett továbbképzéseken, valamint a német nemzetiségi óvodapedagógusok munkaközösségének tevékenységében.

- A gyermekek logopédiai ellátása helyben megoldott. A továbbiakban is törekszünk logopédus alkalmazására, valamint a logopédiai szaktanácsadás megoldására.

2. Az óvoda pedagógiai dokumentumai, a pedagógiai dokumentáció felépítése

- Az óvónők rögzítik csoportjuk szokás és szabályrendszerét:

- a napirend, a foglalkozások helye a napirendben
- hetirend, az egyes foglalkozástípusok tervezett helye a hét folyamán

- Eseményterv és programterv készítése 2 hónapra előre

- Fejlesztési terv, tanulási terv készítése (Ütemterv ill. Wochenplan).

A kerettervként használt kartoték kártyaszisztéma lebontása, hetenként előre tervezett tevékenységek és foglalkozások - a 2/1 ill. 2/2. sz. mellékletben található szituációs egységek felhasználásával.

- A nevelőtestület Munkatervet készít az adott nevelési évre.

- A gyermekek adatainak rögzítése

- pedagógiai adatok

- egyéb jellegű információk (köztük a logopédus véleménye, a vizsgálatok, szűrések eredménye)

Folyamatos a kapcsolattartás a nevelőtestületben. Az óvoda mérete, családias jellege, valamint az alacsony gyermeklétszám miatt fontos, hogy az óvónők minden gyermeket jól ismerjenek. Ennek érdekében rendszeresen (havonta egyszer) megbeszélésen számolnak be tapasztalataikról, az egyes gyermek fejlődésének eredményeiről. A gyermekekről egyéni feljegyzés készül. Az írásos értékelésre, a tapasztalatok feljegyzésére folyamatosan, de legalább félévenként kerül sor.

3. A pedagógiai programunk tárgyi szükségletei

Óvodánk, mint ahogy az alábbi táblázat ezt bemutatja, több csatornás finanszírozású.

Az eszközcsoportok tervezése helyi programunk megvalósításához szükséges eszközöket tartalmazza globálisan 5 évre. Az óvoda üzemeltetése és fenntartása, valamint a nélkülözhetetlen alapellátás a felsorolásban nem szerepel.

Óvodánk eszközállománya jónak ítéhető, a helyi óvodai nevelésünk eszközigényének 90% -ával rendelkezünk.

Óvodai önerőből biztosított forrásnak tekintjük az óvónő eszközkészítő és javító tevékenységét, az óvodai pályázatokat, valamint az óvoda által szervezett vásárokat.

A szülők hozzájárulása alatt értjük a Szülők közössége tevékenységéből befolyó összeget, a napi támogatást (behozott, otthon felesleges eszközök, anyagok, gyümölcs, zöldség stb.), a havi rendszerességgel befizetett eszköztámogatást (200Ft), valamint a társadalmi munkában nyújtott segítséget.

A táblázatban szereplő igénycsoportok:

- A Vizuális tevékenység, barkácsolás eszközszüksége (festő és rajzeszközök, papír stb).
- B Audio vizuális és informatikai eszközök fejlesztése, pótlása
- C Játékok pótlása, beszerzése
- D Foglalkozásokon felhasznált anyagok (agyag, textil, rövidáru, fa)
- E Foglalkoztató könyvek, munkalapok + fénymásolás
- F Sporteszközök, sportszerek pótlása
- G Foglalkozások szemléltető eszközei
- H Kerti, udvari munkaeszközök a gyermekeknek
- I Udvari játékok felújítása, esetleg cseréje
- J Játékeszközök, bútorok javítása
- K Gyermekek könyvek, mesekönyv
- L Nyelv és beszédfejlesztési eszközök
- M Óvodai gyermekhangszerek pótlása
- N Óvodai élősarok fenntartása, fejlesztése
- O Pedagógiai szakkönyvtár fejlesztése

Igény	Óvodai önerőből biztosított	Szülők hozzájárulásából bizt.	Fenntartó részéről szükséges
A Festő és rajzeszk.	15.000,-	135.000,-	750.000,-

900.000,-			
B. Audio víz. és inf. e. 100.000,-	10.000,-	40.000,-	50.000,-
C. Játék 250.000,-		100.000,-	150.000,-
D. Anyagok 125.000,-		25.000,-	100.000,-
E. Foglalkoztatók 110.000,-	10.000,-		100.000,-
F Sportszer 90.000,-	15.000,-		75.000,-
G. Szemléltető eszk. 60.000,-	20.000,-		40.000,-
H. Kerti szerszámok 20.000,-			20.000,-
I. Udvari játék 150.000,-	50.000,-		100.000,-
J. Javítások 95.000,-	10.000,-	10.000,-	75.000,-
K. Könyvek 65.000,-	15.000,-		50.000,
L. Fejlesztő játékok 160.000,-	100.000,-		60.000,-
M. Hangszer 20.000,-			20.000,-
N. Élősarok 35.000,-	15.000,-	10.000,-	10.000,-
O. Szakkönyvtár 150.000,-			150.000
Összesen: 2.330.000,- Ft	260.000,- Ft	320.000,- Ft	1.750.000,- Ft

Éves bontásban mindez 350.000 Ft-ot jelent.

A fenti költségterv a 2010-es árak figyelembevételével készült, a későbbiekben a felhasználás ütemének megfelelően a költségek az aktuális inflációs rátának megfelelően értelemszerűen változnak.

Ez az írás tartalmazza középtávú (az elkövetkező 5-6 esztendőre vonatkozó) pedagógiai programunkat.

Hisszük, hogy elképzeléseink, céljaink a gyermekek érdekeit szolgálják, s hogy rendszeres munkával, kellő odafigyeléssel jól megvalósíthatóak. Reméljük, hogy Bánd község már-már feledésbe merülő hagyományait sikerrel építjük be nevelésünkbe, valamint nemzetiségi nevelésünk hatékonynak bizonyul, megfelelő útravalót biztosít óvodásainknak.

Bánd, 2010-06-30

Irodalom

- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve kiadásáról
- Leitsätze und mittelfristiger Entwicklungsplan für den ungarndeutschen Kindergarten (Wurzeln und Flügel – das Leitbild für das ungarndeutsche Bildungswesen)
- 2011. évi CXCV. Törvény a köznevelésről (2011. dec. 19.)
- Óvoda Vezetési Ismeretek – Raabe Kiadó 2013. február (B 2. 11)
- A Kormány 137/1996. (VIII. 28.) rendelete az Óvodai nevelés országos Alapprogramjának kiadásáról.
- A Kormány 51/2004. (III. 23.) rendelete a 137/1996. (VIII. 28.) Kormányrendelet módosításáról
- A nemzeti, etnikai kisebbségi óvodai nevelés irányelve, Tervezet - Budapest 1997. jan. 17.
- Az Alapprogramot módosító Kormányrendelet 255/2009. (XI. 20)
- Az óvodai nevelés programja - Országos Pedagógiai Intézet 1989.
- Deli Andrásné - Nagy Jenőné: Útmutató a Nemzeti Etnikai Kisebbségi Óvodák helyi nevelési programjának elkészítéséhez - Budapest 1998.
- Dr. Nadrainé Szent-Gály Viola: Az óvodák nevelési programjának módosítása az Alapprogram tükrében – ÓvodaVezetési Ismeretek 2010 április
- Dr. Németh Lászlóné: Együtt, egymásért - Óvodai Nevelés 1997. április
- Feithné Krein Rita: Egy fejezet településem vallási, néprajzi hagyományaiból - óvónői szakdolgozat 1997.
- Pereszlényi Éva - Porkolábné Balogh Katalin: Játék - mozgás - kommunikáció; Óvodai program Alcius Bt. Budapest 1996.
- Pethő Ágnes: Változások az Óvodai nevelés országos alapprogramjában – ÓvodaVezetési Ismeretek 2010. február
- Rosa Mammel: Deutsch für Kinder - Budapest 1995. nov.
- Theresia Talabér: Zweisprachigkeit im Kindergarten - Kétnyelvű óvodai nevelési program Sopron 1992.
- Thomas Gordon: P. E. T

1. számú melléklet

Grundsätze zur Zweitspracherwerb

Das Kind kann nur dann erfolgreich sein

wenn

- ◆ die Kindergärtnerin ihre Redewendungen, Begriffe sorgsam auswählt,

wenn sie

- ◆ neue Situationen schafft, in denen der eindeutige Sinnbezug zwischen Objekt und Wort oder Situation und Wort wiederholt wird; /vereinfacht heißt es: Benennen, Wiedererkennen, Anwenden/

wenn

- ◆ die Methoden; wie raumteilverfahren, Führung des Freispiels, indirekte Führung durch ein ausgewähltes Materialangebot die Kinder zur Erlernen der Sprache motivieren;

wenn

- ◆ frühkindliche, lustbetonte, nicht - schülerische Lernformen; wie freies Experimentieren, kreatives Gestalten, die Kinder zum Mitsprechen anregen.

Situationsorientierte Planung der Arbeit

- ◆ Erstellung von Situationseinheiten, Planung und Durchführung systematisch aufbauender Angebote im Rahmen der Situationseinheiten;
- ◆ Gruppenspezifischen Wochenpläne, den örtlichen Bedingungen und Möglichkeiten, sowie den Bedürfnissen und Interessen der Kinder entsprechend; systematisch aufbauender Angebote;
- ◆ Raumteilgestaltung mit großer Beteiligung der Kinder
- ◆ Differenzierte Gruppenarbeit, differenzierte Gestaltung von Angeboten
- ◆ Berücksichtigung der sog. indirekten Methoden wie zB. Bereitstellung von Materialien
- ◆ Analyse und Nutzung der Lernmöglichkeiten von Lebensraum Kindergarten.

Methodische Grundsätze für die Vermittlung von Deutsch als Zweitsprache im Kindergarten

- ◆ Satzmelodie und Sprechrhythmus, Mimik, Blickkontakt und Gestik sind am Anfang die primäre Botschaft.
- ◆ Die beiden Sprachen sollten möglichst durch zwei verschiedenen Kindergärtnerinnen representiert werden.
- ◆ Es soll grundsätzlich nicht in die Muttersprache übersetzt werden. Die Situationen sollten so eindeutig sein, daß die Kinder sie verstehen können.
- ◆ Das deutsche Sprachangebot muß dem Auffassungsvermögen der Kinder angepasst werden.
- ◆ Je erlebnisreicher die Situationen sind, desto eher wird sich beim Kind eine Wiederholungslust einstellen, die "Echosprache", die direkte Nachahmung.
- ◆ Erfolgsbestätigung ist die beste Motivation.
- ◆ Einsatz audio -visueller Medien, weil sich Hören, Nachahmen sehr bedeutsam ist.
- ◆ Spielerische Laut- und Geräuschnachahmungsübungen helfen, ungewohnte Laute der Zweitsprache zu artikulieren.
- ◆ Spiele zur akustischen Differenzierung helfen bestimmte Lautgruppen zu differenzieren.
- ◆ Die Sensibilisierungsspiele sollten nach dem elementaren Prinzip der Gegensätze aufgebaut sein (wie zB. laut - leise)
- ◆ Begriffsbildung erfolgt nur durch originäre Erfahrungen mit möglichst allen Sinnen.(erst nach realen Handlungsvollzügen in der konkreten Umwelt erfolgt das Rollenspiel, das didaktische Spiel oder das Bild als Abstraktion).
- ◆ Begriffsbildung sollte darauf achten, dass Sprache auch gesehen werden und auch gefühlt werden kann.
- ◆ Das Sprechen sollte so oft wie möglich zum Singen hin aufgelöst werden. Es schafft Lockerheit, die Aufmerksamkeit wird erhöht. Musik - Bewegungserziehung, spezielle Sensibilisierungsspiele beweisen sich als erfolgreiche Methoden.
- ◆ Die Handpuppe spielt eine wichtige rolle, kann zu sprechliche Äußerungen provozieren oder für lustbetonte Wiederholung ins Spiel eingesetzt werden.
- ◆ Um situationsorientiertes Arbeiten zu gewährleisten, wird als Rahmenplan ein Kartei Kartensystem empfohlen. Verschiedene Themen können zu verschiedenen Zeiten im Kindergartenjahr angegriffen werden.

Das Anlegen von Karteikarten in verschiedenen Farben ermöglicht eine Überprüfung der Arbeit hinsichtlich auf die Ganzheitlichkeit.

- ◆ Spezielle didaktische Spiele zur Begriffsbildung werden den Kinder vorgestellt und bleiben dann zur freien Verfügung der Kinder im Gruppenraum.
- ◆ Arbeitsblätter sind ein zusätzliches Angebot, sie ersetzen aber nie die lebendige Begegnung mit der Wirklichkeit.

2/1. számú melléklet

Aufbau der Situationseinheit

1. Thema
2. Situationsanlässe
3. Lernziele
 - 3.1. Lernziele allgemein
 - 3.2. Lernziele konkret
4. Methoden
 - 4.1. Aktivitäten
 - ◆ Gespräche
 - Erzählungen
 - Märchen
 - Reime und Gedichte
 - ◆ Musik und Bewegung
 - Lieder und Spiele
 - ◆ Beobachtung, Experimentieren
 - ◆ Gestalten
 - 4.2. Materialien (z.B. Bilderbücher, Mitbringsel usw.)
 - 4.3. Tätigkeiten in den sozialen und sachlichen Umwelt
 - Spaziergang
 - 4.4. Elternarbeit

2/2. számú melléklet

Situation - Thema

1. Ein neues Kindergartenjahr beginnt; in den Kindergarten gehn, das ist lustig und schön.
2. Erntedank: Die Natur schenkt uns ihre Früchte.
Herbstzeit, schöne Zeit.
3. Die Familie
Wo wohnst du?
4. „Wer will fleißige Handwerker sehn?“
5. Von Zauber des Lichts.
6. "Laterne, Laterne, Sonne, Mond und Sterne", wir feiern das Martinsfest.
Nikolausabend.
7. „Schneeflocke tanze". Weihnachten
Ein Schneemann marschiert durchs Land.
8. Fasching der Tiere
Die Tiere bekommen einen neuen König
9. Komm, lieber Frühling; heraus ihr Blümelein
Ostern im Kindergarten.
10. Bald ist Ostern
11. Komm, lieber Mai
12. Ein Kindergartenjahr geht zu Ende.

Érvényességi rendelkezések

A Bándi óvodai nevelési program érvényességi ideje: 6 év

A módosítás módja

A nevelőtestület bármely tagjának indítványára a felülvizsgálat során felmerült indokok alapján.

Véleményezte:

.....

Szakértő

Jóváhagyta:

Fenntartó:

.....

Nevelőtestület:

.....

.....

Egyetértését nyilvánította

.....

Német Kisebbségi Önkormányzat

.....

Szülők közössége

Másolatot kapott:

1. Készítő
2. Szakértő
3. Fenntartó
4. Irattár

A Bándi német Nemzetiségi Óvoda 2013 márciusában módosított Pedagógiai programját
elfogadta:

Nevelőtestület:

.....

.....

.....

A Pedagógiai programot jóváhagyta

.....

Óvodavezető

Bánd, 2013-03-18